2020 йил 25 январдан чиқа бошлаган

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

Миллий тикланишдан — миллий юксалиш сари

Ижтимоий-сиёсий газета

№ 59 (1658), 2026 йил 27 март, жума

www.yuz.uz yuz.uznews yuz_official yuz.uz_news yuz.uz_news

ЎЗБЕКИСТОН — ТОЖИКИСТОН: СТРАТЕГИК ШЕРИКЛИК ВА ИТТИФОҚЧИЛИК МУНОСАБАТЛАРИ ЯНГИ БОСҚИЧГА КЎТАРИЛМОҚДА

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг таклифига биноан Тожикистон Республикаси Президенти Эмомали Раҳмон 26 март куни давлат ташрифи билан мамлакатимизга келди.

Тожикистон Президентини “Тошкент — Ҳумо” халқаро аэропортида давлатимиз раҳбари кутиб олди. Олий мартабали меҳмон шарафига икки мамлакатнинг давлат байроқлари кўтарилди ва фахрий қоровул саф тортди.

Тожикистон Президенти Эмомали Раҳмон “Янги Ўзбекистон” боғига ташриф буюриб, Мустақиллик монументи пойига гулчамбар қўйди.

Ўзбек ва тожик халқлари ўртасидаги яқинлик, дўстлик-биродарлик ришталари мустаҳкам тарихий илдизларга эга. Бир ўзандан сув ичган халқларимиз тарихи, тақдири туташ, урф-одатлари, қадрияти анъаналари яқин, мақсадлари муштарак. Шу боис, азалдан бу икки халқ ўртасида қуда-андалик, қариндошлик алоқалари мустаҳкамланиб келган.

Халқларимиз ана шундай яқинлик, умумий маданий макон, қадриятлар муштараклиги ва қўшнилик анъаналари асосида замонлар оша ҳамжиҳат, ўзаро ҳурмат ва ҳамкорликда ёнма-ён яшаб келмоқда. Асрлар давомида савдо йўллари, илм-фан марказлари ва маданий муҳит халқларимизни ўзаро янада яқинлаштирган, жипслаштирган. Айниқса, мустақиллик йилларидаги муайян муддат турғунликдан кейин — сўнгги 9-10 йилда асрий алоқалар қайта тикланиб, янги Ўзбекистон шароитида замонавий босқичда янги мазмун билан бойиб бормоқда. Мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорлик алоқалари изчил кенгайиб, сиёсий мулоқот билан бир қаторда савдо-иқтисодий, транспорт ва гуманитар соҳаларда ҳам аниқ натижаларга эришилаётгани фикримиз тасдиғидир.

Кўксарой қароргоҳида Тожикистон Республикаси Президенти Эмомали Раҳмонни тантанали кутиб олиш маросими бўлиб ўтди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев олий мартабали меҳмонни самимий қутлаб, шоҳсупага таклиф этди.

Икки мамлакатнинг давлат байроқлари кўтарилди ва фахрий қоровул саф тортди. Ҳарбий оркестр ижросида Ўзбекистон ва Тожикистон мадҳиялари янгради.

Етакчилар фахрий қоровул сафи олдидан ўтиб, расмий делегациялар аъзоларини қутладилар.

Шундан сўнг Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Тожикистон Республикаси Президенти Эмомали Раҳмон ўртасида тор доирада музокаралар ҳамда Олий давлатлараро кенгашнинг биринчи йиғилиши бўлиб ўтди.

Ўзбекистон ва Тожикистон 2018 йилда стратегик шериклик алоқаларини ўрнатган бўлса, 2024 йилда иттифоқчи давлатларга айланди. Ўтган қисқа муддатда давлатларимиз ўртасидаги яхши қўшничилик ҳамда кўп қиррали ҳамкорлик алоқалари юқори даражага кўтарилди.

Давлатимиз раҳбари ушбу ташриф икки мамлакат ўртасидаги дўстлик ва яхши қўшничилик муносабатларини янада мустаҳкамлашда муҳим босқич эканини таъкидлар экан, “Бугун биз Олий давлатлараро кенгашнинг биринчи йиғилишини бошлаб бермоқдамиз. Ушбу формат, шубҳасиз, икки томонлама ҳамкорликни сифат жиҳатидан янги босқичга кўтаради, Ўзбекистон — Тожикистон стратегик шериклик ва иттифоқчилик муносабатларини амалий мазмун ва илғор ташаббуслар билан бойитишга хизмат қилади”, деди.

Олий давлатлараро кенгаш Ўзбекистон ва Тожикистон ўртасидаги ҳамкорликни сифат жиҳатидан янги босқичга олиб чиқадиган муҳим институционал тузилмадир. Мазкур механизм икки томонлама алоқаларни юқори даражада мувофиқлаштириш, устувор йўналишлар бўйича аниқ қарорлар қабул қилиш ҳамда уларнинг ижросини тизимли назорат қилиш имконини беради. Шу орқали стратегик шериклик ва иттифоқчилик муносабатлари амалий мазмун билан бойиб, ҳукуматлар, парламентлар ва идоралар ўртасидаги ўзаро ҳамкорлик изчил ривожланади.

Йиғилишда айнан шу йўналишдаги имкониятлардан тўлиқ фойдаланиш, ҳамкорликни янги лойиҳа ва ташаббуслар билан кенгайтириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди. Томонлар савдо-иқтисодий алоқаларни чуқурлаштириш, саноат кооперациясини кенгайтириш, транспорт-логистика боғлиқлигини мустаҳкамлаш ҳамда сув ва энергетика хавфсизлигини таъминлаш бўйича устувор вазифаларни белгилаб олди.

Ташрифга тайёргарлик жараёни ҳам кенг қамрови ҳамда амалий натижалари билан ажралиб турди. Хусусан, Ҳукуматлараро комиссия йиғилиши ўтказилиб, унда ҳамкорликнинг асосий йўналишлари бўйича аниқ келишувларга эришилди. Саноат кўргазмаси ташкил этилиб, икки мамлакат корхоналари ўртасида янги кооперация алоқаларини йўлга қўйиш имкониятлари муҳокама этилди.

Ҳудудлараро ва соҳавий мулоқотлар доирасида ректорлар, олимлар, ёшлар ва таҳлил марказлари иштирокида қатор форумлар ўтказилди. Ушбу платформалар илмий-таълимий алмашинувни кенгайтириш, инновацион лойиҳаларни илгари суриш ҳамда эксперт даражасидаги ҳамкорликни кучайтириш борасида муҳим аҳамият касб этди.

Маданий-гуманитар йўналишдаги тадбирлар ҳам ташрифнинг муҳим қисми бўлди. Хусусан, мамлакатимизда Тожикистон маданияти ва киноси кунлари ўтказиляпти. Бу эса икки халқ ўртасидаги тарихий яқинликни янада мустаҳкамлашга хизмат қилиши шубҳасиз.

Музокараларда савдо-иқтисодий ҳамкорликни кенгайтириш масалалари алоҳида устувор йўналиш сифатида кўриб чиқилди. Сўнгги йилларда икки мамлакат ўртасидаги товар айирбошлаш ҳажми барқарор ўсиш суръатини намоён этиб, ўтган йил якунларига кўра қарийб 1 миллиард долларга етгани қайд этилди. Ушбу натижага, аввало, тайёр маҳсулотларни ўзаро етказиб бериш ҳажми ортиб бораётгани ҳисобига эришилди. Томонлар мавжуд салоҳиятни инобатга олган ҳолда, 2028 йилга бориб ўзаро савдо ҳажмини 2 миллиард долларга етказиш имкониятини атрофлича муҳокама қилди.

Савдо-иқтисодий алоқалар таркиби ҳам босқичма-босқич диверсификация қилинмоқда. Бугун саноат, қурилиш, қишлоқ хўжалиги, тўқимачилик, электротехника ва фармацевтика каби қатор соҳаларда қўшма лойиҳалар амалга ошириляпти. Мазкур йўналишларда ишлаб чиқариш кооперациясини чуқурлаштириш, қўшилган қиймат занжирларини кенгайтириш ҳамда янги бозорларни ўзлаштириш масалалари кун тартибидан ўрин олди.

Транспорт-логистика соҳасидаги ҳамкорлик ҳам изчил ривожланяпти. Ҳозир икки мамлакат пойтахтлари ўртасида мунтазам авиарейслар йўлга қўйилган. Шунингдек, автобус ва темир йўл қатновлари тикланган. Бу эса нафақат йўловчи, балки юк ташиш ҳажмининг ҳам жадал ошишида муҳим ўрин тутмоқда.

Томонлар ўзаро боғлиқликни янада мустаҳкамлаш мақсадида логистика инфратузилмасини ривожлантириш ва транспорт йўлакларидан самарали фойдаланиш масалаларида келишиб олди.

Хусусан, “Ойбек — Фотиҳобод” чегараолди савдо марказини барпо этишни жадаллаштириш, маҳсулотларни сертификатлаш тизимини ўзаро уйғунлаштириш ҳамда “Э-Пермит” электрон рухсатномалар алмашинуви тизимини жорий этиш бўйича келишувларга эришилди. Шу билан бирга, чегара назорат пунктларини модернизация қилиш орқали юк ва йўловчи оқимини тезлаштириш, ортиқча бюрократик тўсиқларни қисқартириш вазифалари белгиланди.

Саноат кооперациясини ривожлантириш ҳам алоҳида эътибор марказида бўлди. Тоғ-кон, энергетика, қишлоқ хўжалиги, электротехника, енгил саноат ва қурилиш соҳаларини қамраб олган алоҳида Саноат кооперацияси дастурини қабул қилиш режалаштирилмоқда. Ушбу дастур доирасида янги қўшма лойиҳаларни амалга оширишга старт берилиши, мавжуд ишлаб чиқариш қувватларини бирлаштириш ва технологик ҳамкорликни кенгайтириш кўзда тутилган.

Истиқболли лойиҳаларни молиявий қўллаб-қувватлаш мақсадида қўшма Инвестиция компанияси капиталини кенгайтириш зарурлиги таъкидланди. Бу эса йирик саноат ва инфратузилма лойиҳаларини тезкор рўёбга чиқариш, хусусий сектор иштирокини ошириш ҳамда иқтисодий ҳамкорликни янги даражага олиб чиқиш учун ғоят муҳим.

Музокараларда энергетика ва сув ресурсларини бошқариш масалалари стратегик йўналиш сифатида атрофлича кўриб чиқилди. Томонлар сув ресурсларидан оқилона ва адолатли фойдаланиш, мавжуд инфратузилмани самарали бошқариш ҳамда энергетика хавфсизлигини таъминлаш бўйича ўзаро келишилган ёндашувларни давом эттиришга тайёр эканини билдирди. Шу билан бирга, энергетика, жумладан, ишлаб чиқариш қувватларини кенгайтириш ва тармоқлараро интеграцияни ривожлантириш йўналишларида истиқболли лойиҳаларни илгари суриш масалалари муҳокама қилинди.

Гуманитар, таълимий ва илмий соҳалардаги ҳамкорликни кенгайтириш масалалари ҳам учрашув кун тартибидан муҳим ўрин олди. Томонлар ҳудудлараро алоқаларни фаоллаштириш, таълим муассасалари ўртасидаги ҳамкорликни кенгайтириш ҳамда илмий тадқиқот йўналишларида қўшма лойиҳаларни амалга ошириш зарурлигини қайд этди. Ректорлар, олимлар ва эксперт доиралари ўртасидаги мулоқотлар ушбу жараённинг муҳим таркибий қисми экани эътироф этилди.

Шунингдек, икки мамлакат ҳудудида йирик диаспоралар мавжудлиги инобатга олиниб, маданий ва гуманитар алоқаларни янада мустаҳкамлаш бўйича беш йиллик чора-тадбирлар режасини ишлаб чиқиш таклиф қилинди. Ушбу ташаббус доирасида маданият, санъат, таълим ва ёшлар алмашинувига оид дастурларни кенгайтириш, халқлар ўртасидаги ўзаро яқинликни янада мустаҳкамлаш кўзда тутилмоқда.

Минтақавий ва халқаро кун тартибидаги долзарб масалалар юзасидан ҳам фикр алмашилди. Томонлар Марказий Осиё минтақасида шаклланиб бораётган очиқ ва конструктив мулоқот муҳитини қўллаб-қувватлаш, кўп томонлама тузилмалар ва минтақавий форматлар доирасида яқин ҳамкорликни давом эттириш муҳимлигини таъкидлади. Шу нуқтаи назардан, ўзаро қўллаб-қувватлаш механизмларини мустаҳкамлаш, умумий ташаббусларни илгари суриш ва минтақавий интеграция жараёнида фаол иштирок этиш бўйича якдил позиция билдирилди. Замонавий таҳдид ва хатарларни инобатга олган ҳолда, хавфсизлик соҳасидаги ҳамкорлик масалаларида ўзаро ҳамкорликни фаоллаштириш, тегишли идоралар ўртасидаги амалий алоқаларни кучайтириш бўйича келишувга эришилди.

Йиғилишда Ҳукуматлараро комиссия ҳамраислари — икки мамлакат Бош вазирларининг ҳамкорликнинг асосий йўналишлари юзасидан ҳисоботлари тингланди. Якунда эришилган келишувларнинг тўлиқ амалга оширилишини таъминлаш учун кенг қамровли “йўл харитаси” қабул қилиниши белгиланди.

Йиғилиш сўнгида икки томонлама ҳужжатларни имзолаш ва алмашиш маросими бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Тожикистон Республикаси Президенти Эмомали Раҳмон Стратегик шериклик ва иттифоқчилик муносабатларини кенгайтириш тўғрисида қўшма баёнотни имзолади.

Бундан ташқари, ҳукуматлар, вазирликлар ва идоралар даражасида кўп қиррали ҳамкорликни янада кенгайтиришга қаратилган ҳужжатлар тўплами имзоланди.

Олий давлатлараро кенгашнинг биринчи йиғилишидан сўнг етакчилар йирик кооперация лойиҳаларини ишга тушириш маросимида иштирок этди. Давлат раҳбарлари 10 та қўшма лойиҳани бошлаб берди.

Тожикистонда мебель ва чарм маҳсулотлари корхоналарини ташкил этиш, маиший техника ишлаб чиқаришни кенгайтириш, тўқимачилик қувватларини барпо қилиш, Тошкентда турар жой мажмуаси ва савдо объектларини қуриш ҳамда Фарғона вилоятида консерва маҳсулотлари ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш шулар жумласидан.

Бундан ташқари, Андижон вилоятида сут маҳсулотлари, Сурхондарё вилоятида эса мева шарбати ва металл брикетлар ишлаб чиқариш қувватлари ишга туширилди.

Шунингдек, Янги Тошкентдаги кўчалардан бирига Душанбе шаҳри номини беришга бағишланган тантанали маросим бўлиб ўтди.

Ўзбекистон ва Тожикистон Президентлари тақдимот қилинган лойиҳаларнинг амалга оширилиши икки мамлакат ўртасидаги савдо-иқтисодий ҳамкорликни янада кенгайтиришга юқори суръат бағишлашига ишонч билдирдилар.

Шундан сўнг Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Тожикистон Республикаси Президенти Эмомали Раҳмон оммавий ахборот воситалари вакиллари билан учрашувда Олий давлатлараро кенгашнинг биринчи йиғилиши якунлари юзасидан фикрлари билан ўртоқлашди.

Мамлакатимиз етакчиси Ўзбекистон биродар Тожикистоннинг барқарор иқтисодий ўсишни таъминлаш, инвестицияларни жалб қилиш, инфляцияни жиловлаш ва аҳолининг реал даромадларини ошириш борасида эришаётган юксак натижаларидан чин дилдан мамнун эканини таъкидлади.

Тожикистон Ўзбекистон учун ишончли стратегик шерик ва иттифоқчидир. Мамлакатларимиз мақсадлари, қараш ва интилишлари муштарак экани, икки томонлама муносабатлар сиёсий, иқтисодий ва гуманитар соҳаларда жадал ривожланаётгани таъкидланди.

Парламентлар ва ҳукуматлар, ҳудудлар раҳбарлари ва зиёлилар даражасида мунтазам учрашувлар ўтказилаётгани мамнуният билан қайд этилди.

Ҳозир мамлакатимизда 500 дан ортиқ қўшма корхона фаолият юритмоқда. Транспорт соҳасидаги ҳамкорлик кенгайиб бормоқда. Пойтахтлар ўртасида ҳафтасига ўнта авиарейс қатнамоқда.

Ўзбекистон Президенти саммитга жиддий тайёргарлик кўрилганини маълум қилди.

Ҳукуматлараро комиссия йиғилишлари, ҳудудлар, ректорлар, олимлар, ёшлар, таҳлил марказларининг форумлари, Тожикистон маданияти ва киноси кунлари, бошқа қатор муҳим тадбирлар муваффақиятли ўтказилди.

Музокаралар ҳамда Давлатлараро кенгашнинг биринчи йиғилишида кенг доирадаги масалалар муҳокама қилинди, кўп қиррали ҳамкорликни ривожлантиришнинг устувор йўналишлари ва мақсадлари белгилаб олинди.

Барча даражада фаол алоқаларни давом эттириш, халқаро ва минтақавий тузилмалар, жумладан, Маслаҳат учрашувлари ва “Марказий Осиё плюс” форматлари доирасида мулоқотни мустаҳкамлаш муҳимлиги таъкидланди.

Давоми 2-бетда

ЎЗБЕКИСТОН — ТОЖИКИСТОН: СТРАТЕГИК ШЕРИКЛИК ВА ИТТИФОҚЧИЛИК МУНОСАБАТЛАРИ ЯНГИ БОСҚИЧГА КЎТАРИЛМОҚДА

Бошланиши 1-бетда

Иқтисодий ҳамкорликни ривожлантириш зарурлиги таъкидланди. Икки мамлакат ҳукуматларига алоҳида дастур асосида товар айирбошлашни икки миллиард долларга етказиш бўйича амалий чоралар кўриш топширилди.

Энергетика, геология, металлургия, тўқимачилик, қишлоқ хўжалиги, фармацевтика ва бошқа соҳаларда икки миллиард долларлик ташаббусларни қамраб олган Кооперация дастури амалга оширилади.

Томонлар ушбу лойиҳаларни илгари суриш учун Қўшма инвестиция компаниясининг салоҳиятидан фаол фойдаланишга келишиб олди.

Транспорт ва транзит соҳасига алоҳида эътибор қаратилди. Юк ташишда электрон рухсатнома бериш тизимини жорий этиш тўғрисида битим имзоланди. Шунингдек, ҳаво ва темир йўл транспорти қатновларини кенгайтириш ҳамда чегара ўтказиш пунктларининг қувватини ошириш бўйича келишувларга эришилди.

Ушбу ўзаро мувофиқлаштирилган чора-тадбирлардан асосий мақсад — бизнес ва фуқаролар учун қулай шароитлар яратиш ҳамда савдо-иқтисодий ҳамкорликни кенгайтириш драйвери сифатида ҳудудлар салоҳиятини ишга солиш.

Сув ва энергетика соҳаларидаги ҳамкорлик икки мамлакат алоқаларининг муҳим йўналишидир.

“Яшил” энергетика соҳасида йирик лойиҳаларни биргаликда илгари суриш ҳамда сув тақсимоти, сув иншоотларини автоматлаштириш ва рақамлаштириш масалаларини мувофиқлаштиришга тайёрлик тасдиқланди.

Маданий-гуманитар алоқалар халқларимиз ўртасидаги мустаҳкам дўстлик кўприги бўлиб қолмоқда. Ҳамкорлик доирасида Абдураҳмон Жомий ва Алишер Навоий дўстлиги ҳақида фильм тайёрланди.

Йиллик тақвим асосида таълим, туризм ва ёшлар йўналишларида фаол алмашинувларни давом эттириш нияти билдирилди.

Икки мамлакатдаги йирик ўзбек ва тожик диаспораларини қўллаб-қувватлаш, маданий марказларни кенг ривожлантириш, она тили, анъана ва урф-одатларни асраб-авайлаш мақсадида Маданий-гуманитар соҳада ҳамкорлик бўйича комплекс дастур тайёрланади.

Якунда ушбу тарихий ташриф натижалари иттифоқчилик муносабатларини янада мустаҳкамлаб, биродар мамлакатларимиз барқарор ривожланиши ва равнақига ҳар томонлама хизмат қилиши қайд этилди.

Ташриф доирасида Тожикистон Республиксининг Тошкент шаҳридаги элчихонаси янги биноси очилишига бағишланган тантанали маросим ҳам бўлиб ўтди.

Президентлар рамзий тасмани кесиб, дипломатик ваколатхонанинг янги биносини тантанали очди.

Етакчилар элчихона ва консуллик бўлимининг маъмурий бинолари, элчи қароргоҳи, дипломатлар ва уларнинг оила аъзолари учун турар жойларни қамраб олган мажмуани кўздан кечирди.

Маросим якунида Президентлар Фахрий меҳмонлар китобида қайд ёзиб, дипломатик ваколатхона ҳудудига дарахт экдилар.

Президентимиз Тожикистоннинг янги қурилган элчихонаси фаолиятига баҳо берар экан, бу даргоҳ икки халқнинг орзуларига хизмат қилсин, дея самимий, дўстона тилакларини билдирди.

Ушбу тадбир Ўзбекистон билан Тожикистон ўртасидаги дўстлик, яхши қўшничилик, стратегик шериклик ва иттифоқчилик муносабатларини мустаҳкамлашга ўзаро интилиш қатъий эканини яна бир бор тасдиқлади.

2024 йил 19 апрелда Президентимизнинг Тожикистонга давлат ташрифи доирасида мамлакатимизнинг Душанбе шаҳридаги элчихонаси янги биносининг тантанали очилиш маросими бўлиб ўтганди.

Ҳар икки давлатда элчихоналар биносининг янгиланиши мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорлик жадал ривожланиб бораётгани билан боғлиқ. Хусусан, 2025 йили Тожикистондан мамлакатимизга сайёҳлик мақсадида қарийб 2 миллион 700 минг киши келган. Ўзбекистондан Тожикистонга борган фуқаролар сони эса 1 миллион 307 мингдан зиёдни ташкил қилган.

“Ўзбекистон” халқаро форумлар саройида икки мамлакат санъаткорлари иштирокида ташкил этилган дўстлик концерт дастури ҳам ташриф доирасидан ўрин олди. Президентлар икки халқ ардоғидаги санъаткорлар иштирокида ўтказилган концертни биргаликда томоша қилди.

Концерт дастурида биродар халқларимизнинг бетакрор ва бой маданиятини акс эттирувчи миллий мусиқа ва саҳна санъатининг энг сара асарлари ижро этилди.

Ўзбекистон ва Тожикистон санъаткорлари ҳамда ансамбларининг биргаликдаги чиқиши ўзаро англашув, маънавий яқинлик ва фаол маданий мулоқот рамзи бўлди. Зеро, икки тил, бир оҳангда ижро этилган куй-қўшиқлар ўзбек ва тожик халқларининг икки халқу бир жон эканининг яққол тасдиғидир.

Тожикистон Республикаси Президенти Эмомали Раҳмоннинг мамлакатимизга давлат ташрифи давом этмоқда.

Авазбек ХУДОЙҚУЛОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

3,5 МИНГ МЕГАВАТТЛИ “ЯШИЛ” ҚУВВАТЛАР

7 миллиард куб метр табиий газ тежалади ва ҳавога 11 миллион тонна зарарли моддалар чиқишининг олди олинади

Дунё жуда тез суръатларда ривожланиб бормоқда. Энергия ресурсларига талаб ошаётган бир шароитда модернизацияланган ва диверсификация қилинган энергетика тизимларини яратаётган давлатлар энг катта устунликка эга бўлмоқда. Энергетика соҳасидаги тизимли ишлар иқтисодиётнинг барқарор ўсишини, янги ишлаб чиқариш объектларини қўллаб-қувватлаш, маҳсулот таннархини қисқартириш, ҳудудларни ривожлантириш ва аҳоли учун узлуксиз энергия мавжуд бўлиши каби муҳим омилларни таъминлайди.

Бу эса, ўз навбатида, ислоҳотлар самарадорлигини ва бизнеснинг ишончлилигини белгилайди. Шу боис, Ўзбекистон ҳозирги кунда энергетика соҳасига алоҳида эътибор қаратмоқда ва унга мамлакатни модернизация қилишнинг фундаментал асоси сифатида қараяпти.

Бироқ бугунги натижаларга эришиш йўли осон бўлмаган. Ўтмишдаги объектив ва субъектив омиллар бир неча ўн йиллар давомида тизимли муаммоларни шакллантирган ва мамлакат ривожи учун жиддий тўсиққа айланган. Эскирган инфратузилма туфайли айрим ҳудудларда тармоқлардан фойдаланиш даражаси 50-60 фоизни ташкил қилиб, доимий авария ҳолатида бўлиб, узатишларда катта йўқотишларга олиб келган.

Маъмурий бошқарув модели устувор бўлиб, ресурсларни тежайдиган бозор имтиёзлари деярли йўқ эди. Жорий тарифлар узоқ вақт давомида энергиянинг асл қийматини белгилаб беролмас, бу эса инвестиция ва модернизация жараёнларига таъсир қилмасдан қолмасди.

Тармоқларда юқори технологик йўқотишлар бўлиб, энергия ҳисоби талабга жавоб бермас, хусусий секторнинг саноатдаги иштироки чекланган эди. Буларнинг барчаси энергия таъминоти барқарорлигига ва иқтисодий ривожланишга тўсқинлик қиларди.

2017 йилдан вазият кескин ўзгарди. Президентимиз ташаббуси билан энергетика соҳасини ривожлантириш, тежамкор техногияларни жорий этиш ва замонавий энергия бозорини шакллантириш давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бирига айланди.

Мазкур тармоқда кенг кўламли тизимли ислоҳотлар даври бошланди. Қонунчилик базаси янгиланди, энергия ишлаб чиқариш, узатиш ва сотиш функциялари бир-биридан ажратилди. Рақобатни таъминлаш ҳамда хусусий сектор, хорижий инвестиция жалб этиш учун шарт-шароитлар яратилди.

Янги ишлаб чиқариш қувватлари, жумладан, қуёш ва шамол электр станцияларини қуриш бўйича йирик лойиҳалар амалга оширилмоқда. Иссиқлик электр станциялари ва тармоқлари модернизация қилиняпти. Шу билан бирга, иқтисодиётнинг энергия юкламасини камайтириш бўйича тизимли ишлар бажарилмоқда.

Янгича ёндашув стратегик режалаштириш, бозорларни очиш, халқаро капитални жалб қилиш ва замонавий технологияларни жорий этиш асосида яратилди.

Бошқарув чоралари орасида энг муҳими генерация қувватларини модернизациялаш ва кенгайтириш бўйича давлат дастурлари қабул қилингани бўлди. Юқори энергия самарадорлигига эга замонавий газ станциялари қурилди. Бу йилига миллиардлаб куб метр газни тежаш имконини берди.

Электр тармоқлари инфратузилмаси қайта қурилди ва модернизация қилинди. Минглаб километр узатиш линиялари тортилди. Подстанциялар таъмирланди, рақамли бошқарув тизимлари жорий этилди. Натижада мамлакатимизда электр энергияси бўйича жами генерация қувватлари 25,8 минг мегаваттга етди. Шундан қуёш, шамол ва гидроэнергетика 8 минг мегаваттни, яъни умумий ҳажмнинг 31 фоизини ташкил этмоқда.

Маҳаллани ривожлантириш ва жамиятни юксалтириш йилида устувор йўналишлар бўйича ислоҳотлар дастурлари ва “Ўзбекистон — 2030” стратегиясини амалга ошириш бўйича давлат дастурида “яшил иқтисодиёт”га ўтиш, унинг асоси бўлган қайта тикланувчи энергиядан фойдаланиш кўрсаткичларини кескин ошириш назарда тутилган. Хусусан, қайта тикланувчи энергия манбалари улушини 34,8 фоизга етказиш, бундай қурилмаларни ўрнатган корхона ва ташкилотлар, аҳоли турар жойларида манбанинг ишлаш самарадорлигини ва эришилган натижаларни доимий мониторинг қилиб бориш шулар жумласидандир.

Яна бир муҳим жиҳат. Жорий йилда электр энергияси ишлаб чиқариш ҳажмини 90 миллиард киловатт-соатга етказиш режалаштирилган бўлиб, бу 2020 йилдагига нисбатан 40 фоиз ўсиш демакдир. Шу билан бирга, иқтисодий ўсиш ҳамда тармоқларда ишлаб чиқариш ҳажмлари ошиши ҳисобига электр истеъмоли яна 1 миллиард киловатт-соатга ортиши кутилмоқда.

Энг муҳими, аҳоли ва иқтисодиёт эҳтиёжларига мос равишда энергия ресурсларини узлуксиз етказиб бериш, тармоқларни янгилаш, инвестицияни кўпайтириб, йирик лойиҳаларни ўз вақтида ишга тушириш биринчи навбатдаги вазифалар сирасидандир.

Президентимиз Олий Мажлис ва Ўзбекистон халқига навбатдаги Мурожаатномасида сўнгги беш йилда 6 минг мегаваттли қуёш, шамол ва гидроэлектр станциялар ишга туширилгани, умумий генерацияда “яшил” энергиянинг улуши 30 фоизга етганини қайд этди. Шунингдек, яқинда жами 3,5 минг мегаваттли 4 миллиард 200 миллион долларлик янги “яшил” қувватлар қурилишига старт берилгани, натижада 2026 йилнинг ўзида 7 миллиард куб метр табиий газ тежалиши ва ҳавога 11 миллион тонна зарарли моддалар чиқишининг олди олинишини маълум қилди.

Дарҳақиқат, энергетика тизими ислоҳоти Президентимизнинг доимий назоратида бўлиб, бу жараёнларга юқори суръат ва масъулият бағишламоқда. Натижада Ўзбекистоннинг энергетика сектори изчил, узоқ муддатли иқтисодий ўсиш, рақобатбардошлик ва барқарор ривожланишнинг устувор йўналишларидан бирига айланяпти.

Давлатимиз раҳбари раислигида жорий йил 23 февраль куни йирик энергетика лойиҳаларини амалга ошириш, энергия тизими барқарорлигини таъминлаш ва энергия самарадорлигини ошириш масалалари бўйича ўтказилган йиғилишда соҳа олдида турган долзарб масалалар муҳокама қилинди.

Асосийси, қувватларнинг экологик тоза турлари, қуёш ва шамол энергиясини мамлакат иқтисодиёти учун ҳақиқий кучга айлантириш вазифаси белгиланди.

Сўнгги йилларда минтақада энг йирик қуёш электр станциялари қурилди. Шамол энергетикасига оид қатор йирик лойиҳалар амалга оширилди. Шунингдек, самарали баланслаш учун энергия захиралари яратиш бошланди.

Ўтган йил 5 декабрда Президентимиз янги энергетика қувватлари ва инфратузилма объектларини ишга тушириш маросимида сўнгги йилларда энергетика тизимига 35 миллиард доллар хорижий инвестиция жалб қилиниб, 9 минг мегаватт янги қувват ишга туширилганини қайд этганди.

Натижада электр ишлаб чиқариш ҳажми 2017 йилдаги 60 миллиард киловатт-соатдан жорий йилда 85 миллиард киловатт-соатга етди.

Шунингдек, қарийб 11 миллиард долларлик янги 42 та энергия ишлаб чиқариш объекти, сақлаш қувватлари ва бошқа инфратузилма иншоотлари фойдаланишга топширилди, 21 та янги лойиҳа қурилишига старт берилди. Ушбу лойиҳалар иқтисодиётнинг барқарор ривожланиши, ҳудудларда узлуксиз энергия таъминоти, ишлаб чиқариш қуввати ҳамда қишлоқ ва саноат сектори учун қўшимча имкониятлар яратишда ҳал қилувчи аҳамиятга эга.

Бу эса миллий энергетика тармоғи салоҳиятини мустаҳкамлашга қаратилган кенг кўламли стратегиянинг бир қисмидир.

— Айни пайтда ёқилғи-энергетика мажмуидаги инвестиция портфели 133 та лойиҳани қамраб олган бўлиб, умумий қиймати 51,4 миллиард долларни ташкил этмоқда, — дейди энергетика вазири Жўрабек Мирзамаҳмудов. — Шундан 43 миллиард долларлик 73 та йирик лойиҳа бўйича тизимли ёндашув қилиб, йил якунига қадар 6770 мегаватт янги қувватлар ишга туширилади. Бу лойиҳалар деярли барча ҳудудларни қамраб олгани билан аҳамиятлидир.

Лутфулла СУВОНОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Президент ташрифидан сўнг

ОБОД БЎЛАЁТГАН ЖАМИЯТ ТАЯНЧИ

Президентимиз жорий йил 26-27 февраль кунлари Сурхондарё вилоятига ташриф буюрган эди. Ўшанда камбағалликни қисқартириш, аҳоли бандлигини таъминлаш каби муҳим вазифалар кўрсатиб ўтилганди. Шунингдек, мамлакатимиз етакчиси Жарқўрғон туманида қурилаётган “Янги Ўзбекистон” массивига бориб, аҳоли билан мулоқот қилган эди. Мазкур ташриф вилоят аҳлига кўтаринки кайфият бериб, ислоҳотларга янгича руҳ бағишлади. Сурхондарё аҳолисининг фаровонлиги учун янги имкониятлар эшигини очди.

Кейинги йилларда юртимиздаги ислоҳотлар марказига инсон қадри, манфаати ва фаровон ҳаёти қўйиляпти. Бу тамойил, айниқса, маҳаллалардаги амалий ишларда яққол намоён бўлмоқда. Боиси, маҳалла фақат ҳудуд эмас, балки одамларни бирлаштирган, уларнинг ҳаёти, орзу-умидлари, қувончи ва ташвишларини ўзида мужассам этган маскандир.

Сурхондарёда маҳалла инфратузилмасини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратиляпти. Бугун вилоятдаги 723 та маҳалланинг 48 таси чегарага яқин ва марказдан олис ҳудудларда жойлашган. Жумладан, Узун тумани мамлакатимиз пойтахтидан 800 километр, Сурхондарё вилояти маркази Термиз шаҳридан 200 километр олисда жойлашган. Қўшни Тожикистонга чегарадош бу туман мамлакатимизнинг чекка ҳудудларидан бўлса-да, у ерда катта ўзгаришлар, ислоҳотлар натижаси бўй кўрсатиб турибди.

Хусусан, маҳаллалар инфратузилмасини яхшилаш, аҳоли учун муносиб турмуш шароити яратиш борасида кенг кўламли ишлар қилиняпти. Янги йўллар, пиёдалар йўлакчалари ётқизилмоқда. Кўчаларда тунги ёритқичлар ўрнатилмоқда. Бу ишлар ҳудуд қиёфасини кўркамлаштириш баробарида одамларнинг хавфсизлиги ва қулайлигига ҳам хизмат қилади. Шу кунларда туманнинг Обод юрт маҳалласи ҳудудида ҳам бунёдкорлик ва ободонлаштириш ишлари жадал бажарилмоқда. Жумладан, “Ташаббусли бюджет” дастури доирасида ариқларни бетонлаш, ўриндиқлар ўрнатиш ҳамда пиёдалар йўлаги ётқизиш ишлари бошланган.

Лойиҳа доирасида велосипедчилар, ногиронлиги бўлган шахслар учун махсус йўлаклар қурилади, 1300 метр узунликдаги ариқ бетонланади, қуёш панелли ёритқичлар ўрнатилади. Шунингдек, талаб этилган жойларга симёғоч, ўриндиқ, йўл белгилари, ўнга яқин видеокамера ўрнатиш режалаштириляпти. Шу тариқа маҳалладаги кўп йиллик муаммоларга амалий ечим топилмоқда.

Узун туманининг Меҳнат маҳалласи аҳли ҳам бир ёқадан бош чиқариб, “Ташаббусли бюджет” дастурида иштирок этган ва лойиҳаси ғолиб деб топилган эди.

— Маҳалламизда режага мувофиқ, 1 миллиард 405 миллион сўмлик ишлар қилиниши, жумладан, 125 та қуёш панелли ёритқич, 60 та бетон устун, 16 та видеокамера ўрнатиш, 2,6 километрга электр тармоғи тортиш белгиланган. Ҳозир бу бўйича амалий ҳаракатлар давом этмоқда, — дейди “Меҳнат” МФЙ раиси Шамсиддин Бобоев. — Ариқлар тозаланиб, замонавий талаблар асосида бетонланди. Бу эса аҳоли томорқаларини суғоришда ҳам катта қулайлик яратмоқда. “Маҳалла еттилиги” ва фаоллари, ҳомийлар ва масъул ташкилотлар ҳамкорлигида қилинаётган бу ишларни аҳоли ҳам қўллаб-қувватламоқда. Бугунги одамлар кечагидек бефарқ эмас, аксинча, уйғоқ, дунёқараши кенг.

“Меҳнат” МФЙ кўчалари бўйлаб янги пиёдалар йўлакчалари ётқизилмоқда. Бу эса аҳолининг эркин ҳаракатланиши, болаларнинг мактабга бориб-келиши, кексаларнинг бемалол сайр қилиши учун жуда муҳим. Бундан ташқари, замонавий, энергия тежамкор ёритқичлар ўрнатилгани қулайлик яратиш билан бирга ҳудудда хавфсизликни таъминлашда ҳам катта аҳамиятга эга.

Янги куч маҳалласида ҳам 2025 йилда қатор ишлар қилинди. Жумладан, йўллар кенгайтирилиб, ёритқичлар кўпайтирилди, пиёдалар йўлаги қурилди. Жорий йилда эса нуронийлар чойхонаси барпо этиляпти. Маҳалла гузари келгусида отахону онахонлар учун маънавий суҳбатлар уюштириш ва мазмунли дам олиш учун муносиб маскан бўлиб хизмат қилади. Аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатлами, жумладан, кўзи ожиз ва ногиронлиги бўлган шахслар билим олиши, ахборотга эркин эга бўлиши ва маънавий дунёқарашини бойитиши учун замонавий электрон кутубхона барпо қилиняпти.

— Лойиҳа асосида замонавий электрон кутубхона ташкил қилиниб, хоналар махсус жиҳозланади. Замонавий компьютерлар, нутқ орқали ишлайдиган дастурлар, аудиокитоблар базаси ҳамда брайль ёзувидаги адабиётлар билан таъминланган инфратузилма яратилиши режалаштирилган, — дейди “Янги куч” МФЙ раиси Камол Ёқубов.

Кутубхонадан фойдаланувчилар учун қулай муҳит, малакали мутахассислар кўмаги ва зарур техник шароит ташкил этилиши кўзда тутилган. Маълумот ўрнида айтиш жоиз: ҳозир туманда ногиронлиги бўлган 7925 шахс, кўзи ожиз 668 фуқаро яшайди. Ушбу кутубхона улар учун жуда муҳим ва фойдали маълумотлар базаси бўлиб хизмат қилади.

Ҳудудлардаги бунёдкорлик ва ободонлаштириш ишлари йил бошиданоқ кенг кўламда бошланган. Айниқса, аҳолини ижтимоий қўллаб-қувватлаш ҳамда оилавий тадбиркорликни рағбатлантириш борасидаги ишлар одамларнинг эртанги кунга ишончини янада мустаҳкамлаяпти. Масалан, Термиз шаҳри Аму соҳиллари маҳалласида яшовчи Муродали Дадабоевнинг паррандачилик лойиҳасини йўлга қўйганига ҳали кўп бўлгани йўқ. Шунга қарамай, соҳанинг сир-синоатини пухта ўрганган тадбиркор ҳар йили мўмай даромад олиш имконига эга бўлди. Ҳозир у ғоз кўпайтиришда энг яхши ва мақбул усулдан кенг фойдаланяпти.

— Хитойдан келтирилган инкубатор ёрдамида бир ойда 170 дан ортиқ жўжа очириш имкониятига эгамиз. Жўжа очириш мавсуми февралнинг сўнгги ўн кунлигидан августнинг бошигача давом этади. Бу битта ғоз 50 дан зиёд тухум беришини ҳисобга олсак, 300 та ғоздан 16 мингдан ортиқ тухум олиш мумкинлигини англатади, — дейди Муродали Дадабоев. — Шундай қилиб, ҳар мавсумда мингдан ортиқ жўжа очиришни режалаштирганмиз. Қолган тухумлар сотилади.

Тадбиркор маҳалладаги катта ўзгаришлардан руҳланиб, қаровсиз турган жойда паррандачиликка ихтисослашган корхона ва боғ барпо этиб, ишбилармонликни ривожлантиришга интиляпти.

“Янги Ўзбекистон қиёфасидаги маҳалла” дастури доирасидаги лойиҳаларни зарур инфратузилма билан таъминлаш мақсадида 2026 йилда давлат бюджетида назарда тутилган маблағлар манзилли тарзда сарфланиши режалаштирилиб, бу борада ишлар изчил бажарилмоқда.

Жумладан, Ангор туманининг Марказ маҳалласини ишсизлик ва камбағалликдан холи, замонавий қиёфадаги ҳудудга айлантириш учун аҳолини бандликка жалб этиш, тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ва турмуш даражасини оширишга алоҳида эътибор қаратилган. Маълумотларга кўра, маҳалладаги 515 хонадонда 3348 киши яшайди. Ҳудудда томорқадан самарали фойдаланиш орқали даромад манбалари кенгайтирилмоқда. Хусусан, томорқа эгаларидан Норқул Тошбоев 17 сотих ерда “аламино” навли помидор етиштириб келади. Мавсум давомида 3 кишини иш билан таъминлайди. Бу тажриба маҳаллаларда аҳолини бандликка жалб қилиш ва даромадни оширишда самарали деб баҳоланмоқда.

Денов туманидаги Боғи Эрам маҳалласида жорий йилдан “Обод хонадон — обод кўча — обод маҳалла” мезонлари татбиқ этилади. Шу доирада кенг кўламли ижтимоий ва инфратузилма тадбирлари ўтказилади. Мақсад — маҳаллани ишсизлик, камбағаллик, миграция ва жиноятчиликдан холи, барқарор ривожланган, аҳоли учун қулай ва замонавий муҳитга эга ҳудудга айлантириш.

Олтинсой туманида ҳам маҳаллалар инфратузилмасини яхшилаш ишлари босқичма-босқич бажарилмоқда. Хусусан, Янги қурилиш маҳалласида яроқсиз симёғочлар 335 та янги устунга алмаштирилди, 4 та трансформатор ўрнатилди. Ички кўчаларни модернизация қилиш ишлари ҳам фаол давом эттирилмоқда: 3,5 километр ички кўча асфальтланди. Йил якунигача эса яна 13,5 километр йўл ётқизилиши режалаштирилган.

Қизириқ тумани марказидан олисда жойлашган Кунчиқиш маҳалласида ҳам ҳудудни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, аҳоли турмуш даражаси ва фаровонлигини оширишга қаратилган ишлар бошлаб юборилди. Манзил инфратузилмасини яхшилаш, йўл ва коммуникация тармоқларини янгилаш, ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишларини жадаллаштириш, тоза ичимлик сув тармоқларини таъмирлаш масалаларига алоҳида эътибор қаратиляпти.

Бугун маҳаллалар фақат маъмурий тузилма эмас, балки аҳолини ижтимоий қўллаб-қувватлаш, муаммоларни жойида ҳал этиш, бандликни таъминлаш ва бунёдкорлик ишлари бажарилаётган муҳим манзилга айланмоқда. Бундай бунёдкорлик ишлари мамлакатимизда инсон қадрини улуғлашга қаратилган ислоҳотларнинг амалий натижасидир.

Сарвар ТЎРАЕВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

ISLAMIC CIVILIZATION CENTER IN UZBEKISTAN
O'ZBEKISTONDAGI ISLOM SIVILIZATSIYASI MARKAZI

ТАМАДДУН

тафаккури

Бу маскан билан танишган ҳар бир одам, халқимиз, айниқса, ёшларимиз ислом дининг гуманистик моҳиятини англаб етади, ўзининг қандай улуғ мерос эгаси эканини ҳис этиб, қалби ғурур ва ифтихорга тўлади.

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

Улуғ мерос ғурури

ИЛМ-МАЪРИФАТ ЯДРОСИ

Президентимизнинг мегалойиҳаларидан бири — тўққиз йиллик меҳнат ва изланишлар самараси бўлган Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази очилди. Муҳташам мажмуани келиб кўраётган юртдошларимиз қувончи ва ифтихорини яшира олмаяпти. Айниқса, узоқ-яқиндан келган сайёҳларнинг кўзидаги ҳайрат ва эътирофлар ана шу туйғуни чандон оширяпти. Жамият бирдамлигида эса умумий ифтихор туйғуси ҳал қилувчи кучга эга. Зеро, у тарихий бирдамликни эслатиб, умумий келажакка катта ишонч беради. Шу маънода, Ислом цивилизацияси маркази ўзининг бирламчи вазифасини бажариб, жамиятимизда бирдамлик руҳини янада кучайтирди.

Мегалойиҳадан кўзланган яна бир мақсад аждодларимиз тараннум этган маърифатни дунёга танитиш эди. Айни пайтда уларга муносиб авлод бўлиб, илм-маърифатда етакчилик қилишга интилишимиз зарур. Бунинг учун ёшларни шу руҳда камол топтириш, Ислом цивилизацияси марказининг имкониятларидан тўлиқ ва самарали фойдаланишимиз керак. Унинг илмий базаси билан бир пайтда ҳар бир чизиғи, нақши, музейдаги экспонатнинг мазмун-моҳиятини ўрганиш ва халқимизга етказиб беришимиз лозим.

Давоми 5-бетда

Минбар

МУАЗЗАМ КОШОНА

Тошкент шаҳрида Ислом цивилизацияси марказининг очилиши халқимиз маданий ҳаётидаги катта воқеа бўлди. Бу маҳобатли иморат икки-уч йилда қуриб битказилиши мумкин эди, аммо давлатимиз раҳбарининг шошилмасдан, ҳар томонлама илмий ёндашув асосида бунёд этиш бўйича топшириғи аждодларимиз қолдирган кўп асрлик илмий-адабий мероснинг тарқалиш географиясини ўрганиш, моддий-маънавий маданиятимиз намуналарини йиғиш ва тизимлаштириш каби юзлаб илмий лойиҳаларни амалга ошириш имконини берди.

Бундай мажмуа, музей-кутубхоналар жуда кўп мамлакатда бор. Ҳар бир иншоотнинг архитектуравий ечими ўзига хос. Ғоянинг аҳамияти номи ва сарфланган маблағ билан белгиланмайди, мазмунига қараб баҳоланади. Мажмуанинг Ислом цивилизацияси маркази деб аталишининг сабаби тарихий хотирамиз билан боғлиқ. Биз боболардан “Ислом дини Арабистон ярим оролида пайдо бўлди, аммо унинг илм-фани Мовароуннаҳрда юксалди” деган гапни кўп эшитганмиз, лекин унинг ҳақиқат эканини мустақилликка эришгандан сўнг англадик.

Давоми 4-бетда

Жаҳон матбуотида

ИЛМИЙ МУЛОҚОТ ВА ҲАМКОРЛИК УЧУН ЗАМОНАВИЙ МАЙДОН

Жаҳоннинг етакчи халқаро оммавий ахборот воситалари — “CNN”, “Forbes”, “The Wall Street Journal”, “The Economist”, “Arab News” ва “China Daily” каби нашрлар ушбу лойиҳани “глобал миқёсдаги мегалойиҳа”, “Марказий Осиёнинг дурдонаси” ҳамда “ислом цивилизациясига замонавий қарашни шакллантирадиган макон” сифатида баҳолади.

Ўзбекистонда Ислом цивилизацияси марказининг очилиши халқаро жамоатчиликда катта қизиқиш уйғотди. Жаҳон ОАВ диққати унга қаратилди. Марказ эшиклари очилган дастлабки кунларда у ҳақдаги материаллар 20 дан ортиқ давлатда ва 7 (инглиз, араб, испан, хитой, ҳинд, турк ва рус) тилда чоп этилди. Нашрларнинг умумий аудиторияси 1,5 миллиарддан ортиқ кишини қамраб олади. Материаллар халқаро журналистлар, таҳлилчилар ва экспертлар томонидан тайёрланган бўлиб, бу лойиҳага нисбатан глобал профессионал ҳамжамиятнинг қизиқиши юқорилигини кўрсатади.

CHINADAILY

Iconic landmark of Uzbek culture rises up in Tashkent

Халқаро ОАВ ушбу воқеанинг рамзий аҳамиятига ҳам алоҳида эътибор қаратади. Жумладан, “**Arab News**” нашрининг таъкидича, “Ўзбекистон Президенти ташаббуси билан барпо этилган марказнинг очилиш маросими муқаддас Рамазон ойига тўғри келгани, худди саккиз йил аввал биринчи тамал тоши қўйилгани каби унга алоҳида тарихий-руҳий изчиллик бағишлайди”. “**Khaleej Times**” эса марказни “илғор технологиялар ва замонавий илмий ёндашувлар уйғунлашган ноёб макон” сифатида таърифлайди.

Давоми 6-бетда

The Pearl of Central Asia: Opening of the Islamic Civilization Center in Tashkent

Бир ҳақиқатни билишимиз керак: аждодларимиз қаерда яшамасин, умри қаерда якун топмасин, туғилган жойини, Ватанини қайд этиб, номига қўшиб (нисба) ёзган. Шундан биз Имом Бухорийнинг Бухородан, Мотуридийнинг Самарқанднинг Мотурид қишлоғидан эканини англаймиз.

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН
www.yuz.uz
yuz.uznews

Минбар

МУАЗЗАМ КОШОНА

Бошланиши 3-бетда

Юртимиздан чиққан Муҳаммад Хоразмий, Абу Райҳон Беруний, Абу Али ибн Сино, Аҳмад Фарғоний ва Абу Наср Форобий каби мутафаккир олимларнинг тадқиқотлари ислом бағрида туриб дунёвий фанларни ривожлантирди. Улар турли соҳалардаги кашфиёти билан жаҳон цивилизацияси тарихида ўчмас из қолдирди. Имом Бухорий, Қаффол Шоший, Бурҳониддин Марғиноний, Абу Мансур Мотуридий каби зотлар ислом нақлий фанлари, ислом қонунчилиги, ислом теологияси каби илмлар тараққиётига бемисл ҳисса қўшди. Улар тақдир тақозосига кўра араб тилида ёзди, дунё уларни араб олими сифатида қабул қилди. Улардан кейинги даврларда яшаб ўтган қанчадан-қанча мутафаккир аждодларимиз араб тили билан бирга форс тилида ижод этди. Вақт ўтиб, туркий тилда ҳам ижод қилиш даври бошланди. Бутун дунё уларни эътироф этиб келди, фақат биз бехабар эдик.

Қарийб 70 йил давомида коммунистик мафкура цензураси тарихимизни холис ўрганишга йўл қўймади, муайян мақсадлар билан тарихимиз сохталаштирилган ҳолда онгимизга сингдирилди. Натижада бутун бир авлод ўз халқига тегишли буюк илмий-адабий меросдан бехабар ва бебаҳра улғайди. Мустақилликка эришилгандан сўнг бу соҳада катта илмий изланишлар қилинди. Юзлаб олимлар ва шоиру санъаткорларнинг илмий-адабий мероси аниқланди. Айниқса, 2017 йилдан бошлаб Президентимизнинг фармон ва қарорлари асосида дунёга сочилиб кетган қўлёзма асарларни излаб топиш, унутилган халқ амалий санъатини тиклаш, анъана ва қадриятларимизга янги ҳаёт бағишлаш ишлари бошланди.

Давлатимиз раҳбари Учинчи Ренессанс пойдеворини барпо этиш ташаббусини илгари сурди. Тарихий хотирани тиклаш, ёш авлодни миллий қадриятларни эъзозлаш руҳида тарбиялаш ва Учинчи Ренессанс учун зарур интеллектуал муҳит яратиш каби уч долзарб масала давлат ижтимоий сиёсатининг устувор йўналишига айланди. Халқимиз яратган улкан илмий-маданий меросга алоқадор минглаб ноёб ашёлар саккиз йил мобайнида йиғилди, юртимиздан чиққан юзлаб олимлар, шоирлар, санъаткорларнинг ҳаёти ва фаолияти бўйича маълумотлар тўпланди.

Биргина Мисрнинг Александрия кутубхонасида сақланаётган қадимий қўлёзма асарлар асосида тайёрланган “Марказий Осиё олимлари энциклопедияси”да VIII асрдан XIX асргача Ўзбекистон ҳудудида туғилиб, турли араб ўлкаларида илм билан шуғулланган 2700 олим ҳақида қисқача маълумот берилган.

Шуҳрат СИРОЖИДДИНОВ,
академик

2016 йили Самарқандда нашр этилган “Ўрта аср Шарқ алломалари ва мутафаккирларининг тарихий-фалсафий мероси энциклопедияси”да Ўзбекистон ҳудудида туғилган 600 дан зиёд дин олимига доир қисқа маълумотлар берилган. Шунингдек, фалсафа, адабиёт, санъат соҳасида номи ва асарлари аниқланган бўлса-да, шахси бўйича чуқур тадқиқот ўтказилмаган юзлаб олим ва ижодкорлар яшаб ўтгани аниқланди.

Бугун уларнинг қайси тилда асар ёзганига қараб, миллатини аниқлашга уриниш тарихни билмасликдан бошқа нарса эмас. У даврларда ислом динига эътиқод қилувчи барча халқ бир миллатга — ислом миллатига мансуб деб ҳисобланган. Умуман олганда, VIII асрдан XX асргача Марказий Осиё халқлари шу қадар аралашиб кетганки, бугун уларнинг миллати борасида баҳс юритиш фойдасиз. Бир ҳақиқатни билишимиз керак: аждодларимиз қаерда яшамасин, умри қаерда якун топмасин, туғилган жойини, Ватанини қайд этиб, номига қўшиб (нисба) ёзган. Шундан биз Имом Бухорийнинг Бухородан, Мотуридийнинг Самарқанднинг Мотурид қишлоғидан эканини англаймиз. Шундай экан, биз — қадим Мовароуннаҳрнинг бугунги ворислари улуғ боболаримиз билан фахрланишга, ғурурланишга тўла маънавий ҳақлимиз.

> *“Биргина Мисрнинг Александрия кутубхонасида сақланаётган қадимий қўлёзма асарлар асосида тайёрланган “Марказий Осиё олимлари энциклопедияси”да VIII асрдан XIX асргача Ўзбекистон ҳудудида туғилиб, турли араб ўлкаларида илм билан шуғулланган 2700 олим ҳақида қисқача маълумот берилган.”*

Халқимиз кўп асрлик тараққиёти жараёнида уч тилли халқ бўлиб шаклланган. Илмий асарлар араб тилида, поэзия форс ва туркий тилда битилган. Бу анъана XX асргача сўнгани йўқ. Бундай улкан маънавий меросни юзага чиқариш бўйича ҳар томонлама чуқур тадқиқот ўтказиш марказ зиммасига юкланган. Аҳоли, айниқса, ўсиб келаётган ёш авлод тарбиясида ўтмиш мутафаккирларимиз, буюк боболаримизнинг ҳаёти ва фаолияти намуна бўлиш нуқтаи назаридан катта маърифий аҳамиятга эга.

Ислом цивилизацияси маркази, айримлар тахмин қилганидек, диний марказ эмас. Ислом цивилизацияси номи остида юртимиз исломлаштирилган VIII асрдан бошлаб халқимизнинг бугунгача давом этиб келаётган маданий ва маънавий тараққиёти назарда тутилган. Қисқаси, бу марказ халқимизнинг кўп асрлик маданияти, илм-фани, адабиёти ва санъатини намойиш этувчи ўзига хос тарбиявий-маърифий мажмуа ва тадқиқот марказидир.

Дилдаги гаплар

Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази мамлакатлар, инсоният тинчлик, ҳамжиҳатлик, бағрикенгликни мустаҳкамлашга катта эҳтиёж сезаётган шу кунларда ўзига хос маърифат машъали вазифасини бажара бошлади. Кўплаб юртдошларимиз, хорижлик сайёҳлар муҳташам мажмуага бориб, ундаги маърифат, маънавият, маданиятдан баҳраманд бўлиб келмоқда. Зиёратчиларнинг кўзидаги ҳайрат, сўзидаги ҳаяжон, мамнуният бизни уларнинг фикрига қулоқ тутишга ундади.

МИНГ МАРТА ЭШИТГАНДАН, БИР МАРТА КЎРГАН АФЗАЛ

Ҳабиб АБДИЕВ,
Мактабгача таълим ташкилотлари директор ва мутахассисларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш институти проректори:

— Ислом цивилизацияси марказига кирган заҳоти инсон гўё вақт чегараларидан чиқиб, буюк тарих ва маънавият оламига кириб қолгандек бўлади. Бу оддий музей эмас, балки тарих, маънавият ва илмни бирлаштирувчи марказ бўлибди. Унинг биноси миллий меъморчилик анъаналари ва замонавий услубларни уйғунлаштирган ҳолда барпо этилган.

Марказдаги замонавий технологиялар, айниқса, диққатга сазовор. Интерактив экранлар, мультимедиали воситалар орқали маълумотлар жонли ва тушунарли тақдим этилган. Бу ёш авлод учун билимни осон ва қизиқарли қабул қилиш имконини беради. Ҳар бир бино, ҳар бир зал ва ҳар бир экспонат инсонни ўзлик ва маънавият ҳақида ўйлашга чорлайди.

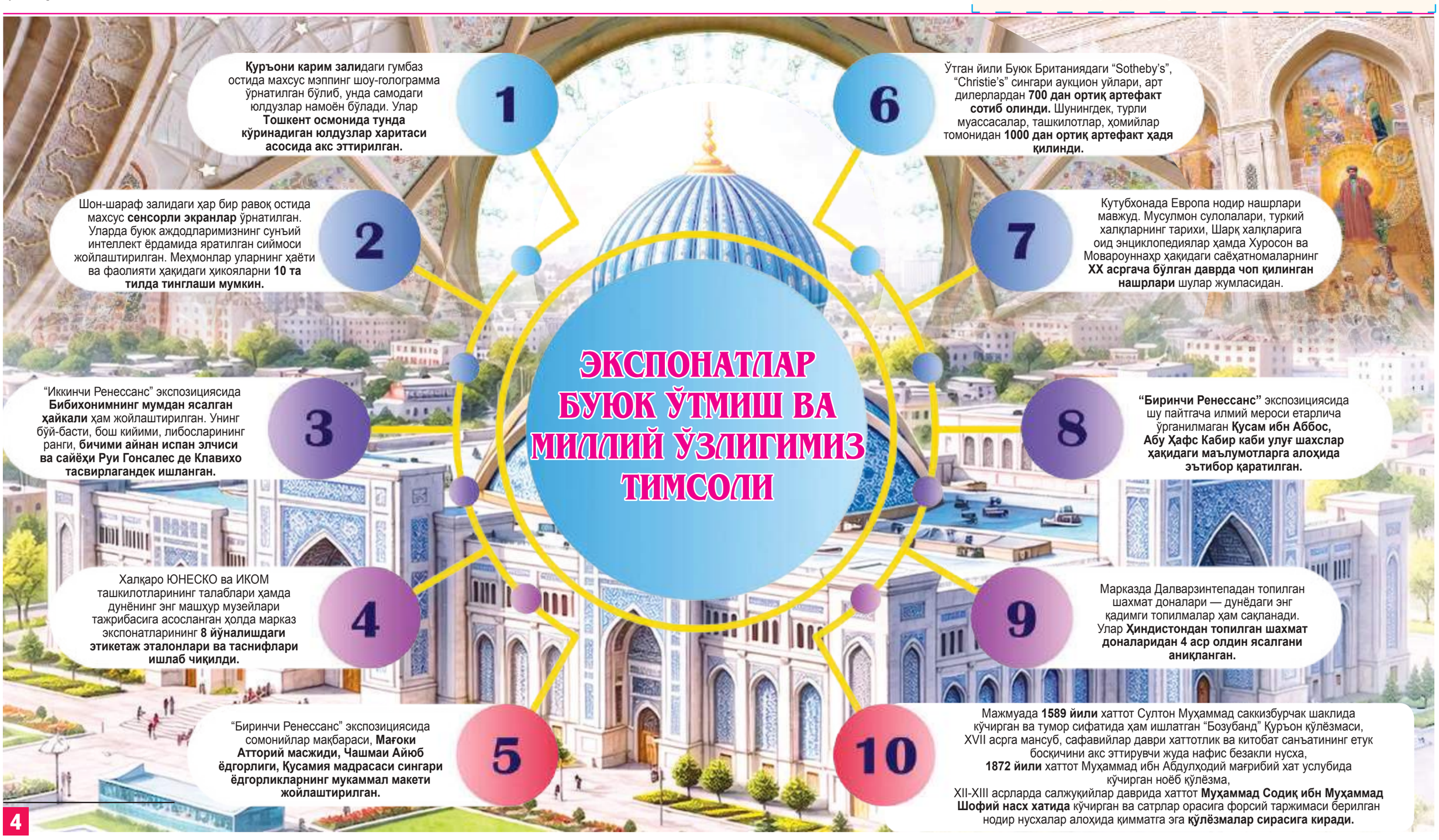
Нодира САФАРОВА,
педагог:

— “Минг марта эшитгандан, бир марта кўрган афзал” деган нақл бор. Халқимизнинг уч минг йиллик тарихини жонли тарзда, Биринчи ва Иккинчи Ренессанс, пойдевори қўйилаётган Учинчи Ренессанс истиқболини ушбу манзилда ҳис этиш мумкин. Буларнинг барчасини саноқли соатларда тўлиқ кўриб, англаш қийин. Шу маънода, бу ерга қайта-қайта келиш керак. Шундагина ҳар сафар янги маънолар уқиб, янги билимларни эгаллайверар экансиз. Ислом цивилизацияси маркази шунга тўлиқ муносиб. Талабаларимизни ҳам ушбу ажойиб мажмуага олиб келишни ният қилдим.

Икром СОБИРОВ,
тадбиркор (Тожикистон, Хўжанд шаҳри):

— Биринчи бор бу ерга келган кишини мажмуанинг улканлиги, шакл-шамойили, шарқона безакларию ранглари ҳайратга солади. Экспозициялар билан таниша бошлагач, мажмуа ҳам шаклан, ҳам мазмунан жуда мукаммалликка интилиб барпо этилганига гувоҳ бўласиз. Қадимги қўлёзмалар ҳам шунчаки ўша даврда битилган оддий китоб эмас, балки юксак хаттотлик, китобат санъати намунаси. Шу билан бирга, диний, тарихий ва илмий жиҳатдан ҳам катта қийматга эгалигини тез англаб оласиз. Бу ердаги ҳар бир экспонат халқ эътиборига фойдали, манфаатли шаклда ҳавола этилган. Тарихга чуқур ҳурмат ифодаси ўлароқ, бу маскан жаҳон цивилизацияларини ўрганиш, тарғиб этишга ундайдиган мактабдир.

Рустам БОЙТЎРА
ёзиб олди.

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

www.yuz.uz yuz.uznews yuz_official yuz.uz_news yuz.uz_news

Китобларнинг 2609 таси нодир манбалардан иборат экани зиё масканининг илмий қийматини янада оширади. Бундан ташқари, кутубхонада 350 мингта электрон адабиёт ҳам бор.

ТАМАДДУН
маfаккури

ИЛМ-МАЪРИФАТ ЯДРОСИ

“Марказий Осиёда ўхшаши йўқ ушбу кутубхона энг замонавий жиҳозлар билан таъминланган. Ҳозир унинг фондида 45 минг 150 тадан зиёд адабиёт бор. Бу жуда катта илмий захира дегани.”

Улуғ мерос ғурури

Бошланиши 3-бетда

Давлатимиз раҳбари марказни очиб бериш маросимида бундай деди: **“Бу улкан лойиҳа оддий бир чизма эмас. Уни юрак чизган, меҳр чизган, орзу ва армонлар чизган. Қуръони карим сақланадиган муқаддас зал ҳам шунчаки яратилган эмас. У юракдан туғилган, халқимизнинг орзу-интилишлари ва буюклигини намоён этиш истагидан пайдо бўлган маскандир. Бу лойиҳа буюк халқимизнинг асл қиёфасини рўёбга чиқаришга қаратилган эзгу ниятлар маҳсулидир”.**

Марказ имкониятлари, мазмун-моҳиятини унинг юраги дея аталган Қуръони карим зали мисолида тушунтирсак, ушбу залда Усмон Мусҳафи муносиб ўрин эгаллади. Мазкур қўлёзма атрофида сомонийлар, қорахонийлар, хоразмшоҳлар, темурийлар ва бошқа тарихий сулолалар даврида битилган муқаддас китоб нусхалари ва уларнинг эски ўзбек ёзувидаги маънолар таржимаси қўйилган. Неча асрлар олдин кўчирилган ушбу китобларнинг ҳар бири қоғози, бўёғи, муқоваси билан ажралиб туради. Диёримизда китобат санъати қанчалик юксалганидан далолат беради. Масалан, улар орасида олтин суви юритилган китоб ҳам бор. Бу ерда гап олтиннинг қимматида эмас! Балки ўша пайтда аниқ фанлар, хусусан, кимёнинг қанчалик ривож топгани ҳақида!

Уни тайёрлаш, зарҳал битикни яратиш юксак билим, сабр ва бардош талаб этади. Унинг асрлар давомида аслиятини йўқотмаслиги эса аждодларимиз ўз ишини қанчалик пухта билганидан далолат. Шу мураккаб жараённи жамият ҳаётига ҳам ўхшатиш мумкин. Қоғоз ва олтинни бир-бирига жипслаштириш санъатини мамлакатимиз етакчисининг иқтисодий тараққиёт билан бирга маърифий юксалишни ҳам баробар олиб боришига ўхшатиш мумкин.

Шу маънода, марказга кирганимизда унинг маърифатидан баҳра олишимиз табиий ва зарур. Бу инсон қалб кўзи очиқлигидан далолат. Айни пайтда бу маърифат қаердан, қандай қувват олгани ҳақида ҳам фикр юритишимиз лозим. Албатта, унинг замирида аждодларимиз закоси мужассам. Шу билан бирга, аниқ ва ижтимоий фанларни ўзида жамлаган юксак интеллектдан куч олган. Буни диёримизда ривож топган китобат санъати мисолида ҳам кўриш мумкин.

Марказнинг очилишида Президентимиз мамлакат зиёлилари олдига яна бир муҳим вазифа, яъни мазкур марказни халқимизга, бутун дунёга танитиш, унинг мазмун-моҳиятини очиб бериш масаласини қўйди. Бу топшириқни ҳозирги кунимиз учун энг муҳим вазифа деб биламан. Масалан, касбимиз тақозоси туфайли малака оширишга келган имом-хатиблар билан бир неча бор марказга бордик. Улар марказдан жуда катта таассурот олиб чиқди. Динимиз, тарихимизга кўрсатилган эҳтиромдан қалблар равшан тортди. Давлатимиз раҳбарининг тарғибот масаласидаги чақириғидан сўнг ўйлай бошладим: биз уларга Ислом цивилизацияси маркази моҳиятини тўлиқ тушунтиролдикми? Бой тарихимизга оид экспонатларнинг қадри, зарҳал саҳифа яратишдай машаққатли меҳнат ортидаги илм ва ҳунарни англаб, теран ҳис этишига оз бўлса ҳам замин ярата олдикми? Назаримда марказга мана шундай саволлар билан қайта-қайта келиш, уни бор бўй-басти билан яна кўп марта ўрганиш зарур деб ҳисобляпман. Ана шу сабабдан ҳам институтимизнинг Ислом цивилизацияси маркази билан ҳамкорлик дастури ишлаб чиқилди ва унда бу борадаги барча зарур чора-тадбирлар белгиланди. Диний-маърифий соҳада малака ошириш ва қайта тайёрлаш бўйича институтимиздаги ўқувларга жалб қилинадиган тингловчилар учун баъзи дарс машғулотларини бевосита Ислом цивилизацияси марказида ташкил қилиш ҳам ана шу соҳадаги интилишларимизга ёрдам бериши шубҳасиз.

Бугун ёшларимиз орасида ўқиб-ўрганишга иштиёқ ниҳоятда кучли. Буни халқаро даражадаги ютуқлар мисолида ҳам кўриб турибмиз. Ана шу рағбатни янада жонлантириш, уни маърифат, ватанпарварлик руҳи билан кучайтиришда марказнинг ўрни ва аҳамияти катта. Содда қилиб айтганда, марказ Учинчи Уйғониш даврининг пойдеворидир. Ҳа, Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази фақат халқимиз буюклигининг тимсолигина эмас, балки у дунё илм-маърифати ядросидир.

Ҳусниддин АҲМЕДОВ,
Дин ишлари бўйича қўмита ҳузуридаги Диний-маърифий соҳада малака ошириш ва қайта тайёрлаш институти директори, сиёсий фанлар доктори, профессор

Гап билим олиш ҳақида кетар экан, марказнинг кутубхонаси ҳақида ҳам алоҳида тўхталиш зарур. Марказий Осиёда ўхшаши йўқ ушбу кутубхона энг замонавий жиҳозлар билан таъминланган. Ҳозир унинг фондида 45 минг 150 тадан зиёд адабиёт бор. Бу жуда катта илмий захира дегани. Айниқса, китобларнинг 2609 таси нодир манбалардан иборат экани зиё масканининг илмий қийматини янада оширади. Бундан ташқари, кутубхонада 350 мингта электрон адабиёт ҳам бор. Улардан фойдаланиш учун эса ниҳоятда замонавий ва қулай муҳит яратилган. Буни кутубхонанинг бир вақтнинг ўзида 310 фойдаланувчига хизмат кўрсатиш имкониятига эга экани ҳам тасдиқлайди. Умуман, марказ кутубхонасида илм кишилари учун барча зарур шароит бор. Масалан, олимлар ва профессорлар учун алоҳида 4 та хона ташкил қилинган. Уларда илмий фаолият билан шуғулланиш учун барча замонавий техника ва қулайликлар мавжуд.

Кутубхонадан Европа нодир нашрлари ҳам ўрин олган. Уларда ҳам тарихимиз акс этган. Хусусан, туркий халқлар тарихи, Шарқ халқларига оид энциклопедиялар, Хуросон ва Мовароуннаҳрга бағишланган саёҳатномаларнинг XX асргача бўлган даврда чоп этилган нусхалари бор. Шунингдек, Носируддин Рабғузийнинг “Қисасул анбиё” асари, Алишер Навоийнинг XIX аср бошларида Тошкентда кўчирилган девонлари, Мавлоно Жалолиддин Румий асарларининг туркий тилдаги таржималари каби нодир нашрлар ҳам бор. Аҳамиятлиси, ушбу қўлёзмалар шахсий коллекциялардан харид қилинган.

Шахсий коллекциядаги нодир асарларни харид қилиш айтишгагина осон. Бунинг нечоғлик машаққатли меҳнат ва изланиш, меҳр ва эътибор талаб этишини шу соҳага озгина бўлса ҳам қизиққанлар яхши англайди. Шу ўринда яна бир жиҳатга эътибор қаратиш зарур. Мамлакатимизда илм-маърифатга эътибор туфайли марказ ноёб манбалар билан бойиб бормоқда. Бундан фахрланиш, қувониш ва унинг аҳамиятини барчага етказиш — бирламчи вазифамиз. Аммо ушбу имкониятлардан кенг фойдаланиш яна бир муҳим миссиямиз. Бу манбаларни ўқиб-ўрганиш, тадқиқ этишда имкониятларга муносиб ҳаракат қилишимиз зарур.

Айтилганидек, ушбу мегалойиҳа узоқни кўзлаб, аниқ режа асосида бунёд этилди. Тарҳини чизишдан тортиб, ҳар бир экспонати, безагигача бўлган барча жараёнда миллий ўзлигимиз асосида замонавий ва бетакрор архитектурага эътибор берилган. Марказ атрофида ҳам чинакам миллий руҳ ва миллий қиёфадаги шарқона шаҳарча барпо этилди.

Мажмуада юртимизнинг уч минг йиллик тарихидан сўзлайдиган цивилизация дурдоналарини ва янги Ўзбекистоннинг сўнмас қудратга айланиб бораётган бугуни ва эртасини кўриш, ҳис қилиш мумкин. Бу халқимизнинг интеллектуал ва маданий салоҳиятини яққол англаш имконияти демак. Мамлакатимиз етакчиси ана шундай кенг кўламдаги аҳамиятга эга мегалойиҳага асос солди. Бизнинг галдаги вазифамиз эса шунга муносиб бўлиш, ёшларга ушбу марказ тимсолида замонавий илм-фан асосидаги маърифатни етказиб беришдир.

МАРКАЗ КУТУБХОНАСИДАН КИТОБЛАРИМИЗ ЎРИН ОЛДИ

Фахр

Куни кеча “Эски шаҳарда Ўзбекистондаги Ислом цивилизацияси маркази бунёд этиларкан”, деб эшитгандек эдик. Ўшанга ҳам 8 йил бўлибди. Бу йиллар давомида ҳар жиҳатдан улкан лойиҳани амалга ошириш, албатта, осон кечмагани аниқ. Ўтган вақт давомида Президентимиз ўн бир маротаба, ўтган йилнинг ўзида беш маротаба марказда бўлиб, тавсия ва маслаҳатларини бергани ҳам фикримиз исботидир.

Феруза ОДИЛОВА,
“Тонг юлдузи” газетаси бош муҳаррири, II даражали “Соғлом авлод учун” ордени соҳиби

Давлатимиз раҳбари айтганидек, “Етти эмас, етмиш марта ўйлаб, узоқни кўзлаб, тинимсиз изландик. Ниҳоят қадимдан Тошкенти азимнинг маънавий маркази бўлиб келган Ҳазрати Имом мажмуаси ёнида, кўриб турганингиздек, бетакрор архитектурага, чинакам миллий руҳ ва миллий қиёфага эга бўлган шарқона шаҳарча барпо этилди”.

Бундай марказнинг барпо этилишидан асосий мақсад халқимизнинг уч минг йиллик тарихи, бунёдкорлик салоҳияти, жаҳон тамаддунига қўшган ҳиссаси, буюк аждодларимизнинг маданий-маърифий меросини ўрганиш ва оммалаштиришдан иборат.

Ўзим икки маротаба ушбу муҳташам масканда бўлдим. Икки сафар ҳам қалбим ғурур ва ифтихорга тўлди. Чиндан ҳам муқаддас динимиз эзгулик ва тинчликка, асл инсоний фазилатларни асраб-авайлашга даъват этишини юрак-юракдан ҳис қилдим. Шу табаррук юрт фарзанди эканимдан яна бир бор фахр туйдим.

Марказнинг асосий қисмида Қуръони карим зали жойлашган. Бу ерда мусулмон дунёсининг маънавий дурдонаси бўлмиш, VII асрда қўлда кўчирилган Усмон Мусҳафи жойлаштирилган. Ёки уч минг йиллик тарихга эга буғу ҳайкалчасини олайлик. Буғу туркий халқлар учун азалдан авлодлар давомийлиги рамзи бўлган. Чингиз Айтматовнинг “Оқ кема” асарида ҳам Она буғу образига алоҳида эътибор қаратилган.

Марказдаги муҳташам кутубхона кишини тўлқинлантириши шубҳасиз. Маълумотларга кўра, инновацион кутубхона бир вақтнинг ўзида 310 кишига хизмат кўрсатади. Кутубхонанинг китоб фондидан 100 минг қўлёзма ва тошбосма, 350 минг замонавий нашр жой олади. Кутубхонанинг электрон фонди 5 миллион ресурсга мўлжалланган.

Кишини мамнун этадиган яна бир муҳим жиҳат шуки, ёш фарзандли тадқиқотчилар учун алоҳида болалар хонаси, имконияти чекланганлар учун махсус шароит яратилган. Болалар хонасидаги жиҳозлар, махсус адабиётлар, турли ўйинлар жажжи ўғил-қизларимизни ҳаракатланиш, фикр юритишга ундайди.

Ислом цивилизацияси маркази билан танишиш асносида хоҳловчилар кутубхонага китоб тақдим этиши мумкин ёки мумкин эмаслиги ҳақида ҳам сўрадик. Ижобий жавобдан руҳланиб, “Тонг юлдузи” кутубхонаси” туркумида чоп этилган “Тонг юлдузи” ёритган олам” ва “Болалик кунларимда...” деб номланган китобларни тақдим этдик. Ўн фахримизга юз фахр қўшилди, энди “Тонг юлдузи”нинг китоблари Ислом цивилизацияси маркази кутубхонасидан ҳам жой олди. Яқинда марказ раҳбарияти томонидан “Тонг юлдузи” билан ҳамкорлик лойиҳаси илгари сурилди ва бу ташаббусни биз жон деб қабул қилдик.

Марказ маънавий-маърифий йўналишдаги фаолиятимиз учун фундаментал асос бўлади. Давлатимиз раҳбари таъбири билан айтсак, марказ ёшларимиз орасидан янги хоразмийлар, беруний лар, улуғбеклар, фарғонийлар, ибн синолар, бухорий ва термизийлар етишиб чиқиши учун мустаҳкам маънавий майдон бўлиши керак. Бу — барчамизнинг эзгу ниятимиз.

ДОВРУҒИ УНЁДА ОСТОН

Мита ТАНЖУНГ,
Индонезия мусулмон ҳаж ташкилотчилари ассоциацияси раиси

Ўзбекистон цивилизацияси, тарихи, маҳаллий донишмандлик ва маънавиятнинг бутун жозибасини ўзида жамлаган маскан. Ҳар бир бўлимдаги экспонатлар жуда қимматли.

Марказдаги барча гўзаллик, ажойиб маълумотлар, тарихий бойликларни кўриш мен учун катта бахт. Ўзбекистонда қадимдан то ҳозиргача бўлган бутун цивилизация мужассам экан.

Визуал зал ва айниқса, Каъба кисваси намойиш этилган бўлим менда жуда катта таассурот қолдирди. Бу жой Индонезия мусулмон сайёҳлари учун ҳам жуда муҳим. Келгусида биз Ўзбекистоннинг буюк цивилизацияси, тарихи ва маданиятини янада кўп одамлар келиб кўришига ҳисса қўшамиз.

Муҳаммад ГАЗАЛИ,
Индонезия умра ва ҳаж сайёҳлик агентликлари ассоциациясининг минтақалар раиси

Бу марказ ниҳоятда чиройли, қадимги цивилизация мероси замонавий ва илғор технологиялар билан уйғунлаштирилгани жуда ҳайратланарли. Бу ерга кирганингизда гўё ўша даврнинг ўзида юргандек, тарих саҳифалари орасида сайр қилаётгандек бўласиз.

Марказ музейида Биринчи ва Иккинчи Ренессанс ҳамда янги Ўзбекистон даври руҳияти жонланган. Менимча, бу жуда қизиқарли ва ўзига хос тажриба. Шу сабабли Индонезиядаги биродарларимни ҳам бу масканга келиб, тош давридан тортиб, ислом динининг кириб келишигача бўлган цивилизация тараққиётини ўз кўзи билан кўришга чорлайман.

Таҳир ФАРООҚ,
“Daily Ittehad” медиа гуруҳи бош муҳаррири

Ўзбекистон ўз тарихини нафақат сақлаб қолган, балки уни янги авлод учун энг замонавий услубда жонлантириб бера оляпти.

Ҳар бир залда илм бор, ҳар бир экспозиция ўтмишнинг янги саҳифасини очади. Сунъий интеллект ва мультимедиали технологияларнинг бундай уйғунлиги тарихни янада чуқур англашга ёрдам беради.

Қуръон залидаги ноёб қўлёзмалар, буюк алломалар мероси, марказ концепциясининг изчил илмий асослангани ва маърифий руҳини алоҳида эътироф этиш лозим. Ислом цивилизацияси маркази “тарихни жонлантирган, илм ва технологияни уйғунлаштирган ноёб хазина” бўлиб, уни дунё миқёсида кенг тарғиб қилиш зарур.

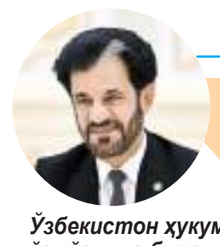

Гулнара ЖАМАНКУЛОВА,
Қирғиз-славян рус университети профессори

Ислом цивилизацияси маркази ўзининг улуғворлиги, меъморий кўлами билан ниҳоятда катта ҳайрат уйғотади. Бу — бетакрор меъморий ёдгорлик. Жуда гўзал бу марказни барпо этишда ўз ҳиссасини қўшган минглаб инсонларнинг меҳнати яққол сезилиб туради.

Марказ ҳақиқатан ҳам ҳайратланарли даражада бунёд этилган. Албатта, марказнинг энг асосий дурдонаси бу — ноёб Қуръон қўлёзмаси бўлиб, жуда улуғвор, ниҳоятда қимматбаҳо манба. Ислом ғоясининг тарғиб қилинаётганининг ўзи жуда қувонарли. Чунки у бағрикенг, тинчликпарвар дин бўлиб, барча халқлар ўртасида тинчлик ва ўзаро ҳамкорликка даъват этади. Айниқса, аввало, ислом миллатлари ўртасидаги бирликни мустаҳкамлайди.

Ўзбекистон жуда улкан ишни уддалади. Ўзбекистон Президентининг бундай марказ барпо этиш ташаббуси — беназир ва улуғ бир ғоя. Ушбу марказ ислом етакчилари, исломга эътиқод қилувчи ва ҳатто исломга эътиқод қилмайдиган, аммо унга қизиқадиган инсонлар учрашадиган масканга айланади деб ўйлайман.

Муҳаммад бин СУЛАЙМ,
Халқаро автомобиль федерацияси (FIA) президенти

Ўзбекистон ҳукумати ва шахсан Президентига бу марказни ўз кўзимиз билан кўриш имконини бергани учун чин дилдан миннатдорлик билдираман.

Бу ерда илгари билмаган кўплаб маълумотларни кўрдим. Менимча, марказ Ўзбекистоннинг бебаҳо хазинаси. Бу юрт дунёга ёйган илмий мерос ҳақида кўпчилик ҳали ҳам етарлича хабардор эмас. Қуръонга бағишланган залда асл қўлёзмаларни кўрганим, йўқолган ёки турли йўллар билан бошқа мамлакатларга ўтиб кетган нодир манбаларни қайта жамлаш бўйича Президентнинг шахсий ташаббуси ҳақида эшитганим мени чуқур ҳаяжонга солди.

Билжана МИЛОСЕВИЧ,
Халқаро Қизил Ярим ой жамиятининг Марказий Осиё бўйича минтақавий делегацияси раҳбари

Чин дилдан айтишим керак — мен бу ерда кўрганларимдан ҳайратдаман.

Экспозициялар нафақат илмий асосланган, балки жуда замонавий ва таъсирли тарзда ясалган. Интерактив бўлимлар орқали тарихнинг ичига киргандек бўласиз.

Энг муҳими, бу маскан инсоният меросининг қадрини юксалтирувчи, тинчлик ва ўзаро ҳурмат ғояларини тараннум этувчи муқаддас жой эканидир. Ўзбекистон халқига ва Президентга бундай улкан лойиҳа учун миннатдорлик билдираман.

Исломдан олдинги давр “Вақт девори”да қадимги маданият илдизлари, Бақтрия, Хоразм, Суғд, Чоч ва Фарғона, қадимги савдо йўллари акс этган барельеф суратларни кўришимиз мумкин.

Мана бу витрина остида 80 минг йиллик тарихга эга энг қадимий ўқ учлари коллекцияси жойлашган. Бу ўқлар Тошкент яқинидаги Обираҳмат ғоридан ўтган йили топилган.

Мазкур отга қўшилган арава экспонати заминимиз азалдан турли ихтиролар ва кашфиётлар ватани бўлгани, аждодларимиз инсониятнинг илк буюк ихтироларидан бўлган ғилдирак хизматидан бир неча минг йиллар бурун фойдаланганини кўрсатади.

“Иккинчи Ренессанс” экспозициясидаги “Вақт девори”да Амир Темур ва темурийлар даврида яратилган қўлёзмалардан олинган миниатюралар, уларда акс этган тарихий шахслар сиймосини кўриш мумкин.

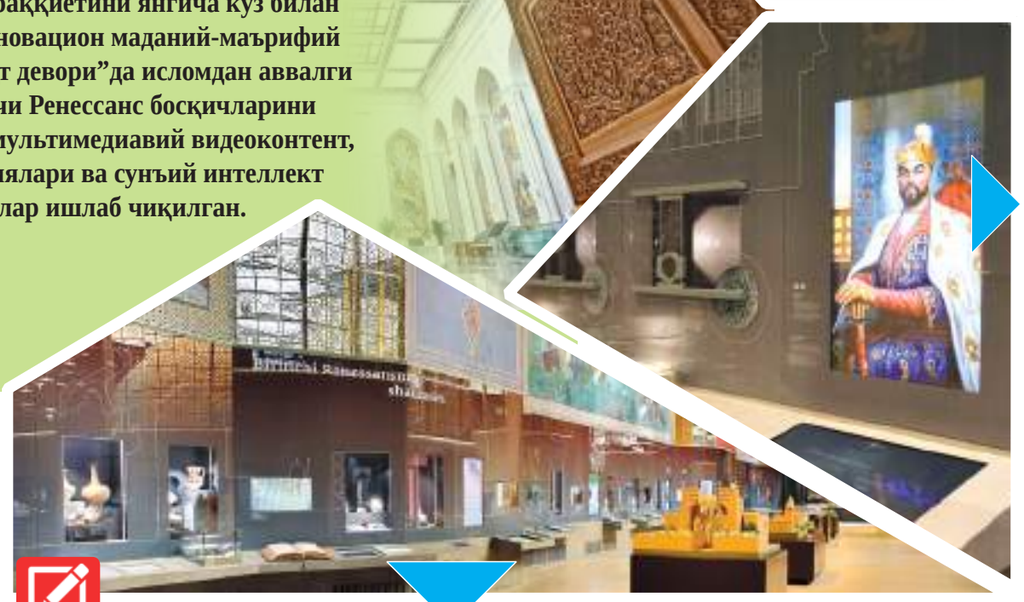
Фотосаёҳат

“ВАҚТ ДЕВОРИ”

У инсон цивилизацияси тараққиётини янгича кўз билан англатишга қаратилган инновацион маданий-маърифий ташаббус ҳисобланади. “Вақт девори”да исломдан аввалги давр, Биринчи ва Иккинчи Ренессанс босқичларини қамраб олган ҳолда кўплаб мультимедиавий видеоконтент, анимация, ўйин технологиялари ва сунъий интеллект асосидаги экспонатлар ишлаб чиқилган.

Буғу ҳайкалчаси 3 минг йиллик тарихга эга. Жаҳон олимлари бронзадан ишланган бу ҳайкалча чиндан ҳам Ўзбекистонда ясалганини аниқлаган. Худди шундай буғу суратларини биз Сармишсой қояларида ҳам учратамиз. Бу ҳақиқий санъат асари. Уч минг йиллар аввал юртимиз ҳудудида бронза, кумуш, темир сингари металлар қотишмасидан мана шундай бежирим гўзал асарлар яратилган. Буғу туркий аждодларимиз учун азалдан авлодлар давомийлиги рамзи саналган.

Амир Темур тадқиқотларда, асосан, саркарда ўлароқ эътироф этилган. Лекин “Иккинчи Ренессанс” экспозициясидаги “Вақт девори”да Соҳибқирон янгича образда, яъни буюк давлат арбоби, бунёдкор, илм-маърифат ҳомийси сифатидаги сиймоси кўрсатилган.

Исломдан аввалги давр экспозициясидаги “Вақт девори”да аждодларимизнинг ҳаёт тарзи, кундалик машғулотлари махсус видеолавҳалар ёрдамида кўрсатиб берилган. Шу билан бирга, илк диний эътиқодлар, халқимизнинг озодлик учун курашлари ҳам шу деворда акс эттирилган.

“Биринчи Ренессанс” экспозициясидаги “Вақт девори”да ислом динининг тарқалиши, “Байт ул-ҳикма” академиясида фаолият кўрсатган алломаларимиз, Маъмун академияси тасвирланган маҳобатли рангтасвир асарлари ўрин олган. Шунингдек, ушбу девор бўйлаб турли даврларга оид экспонатлар, нумизматика намуналари, хариталар, видеороликлар, интерактив ўйинлар жойлаштирилган.

Жаҳон матбуотида

ИЛМИЙ МУЛОҚОТ ВА ҲАМКОРЛИК УЧУН ЗАМОНАВИЙ МАЙДОН

Бошланиши 3-бетда

“Forbes” нашрида қайд этилишича, “Президент Шавкат Мирзиёев раҳбарлигида мамлакат барқарор ривожланиш ва иқтисодий очиқлик стратегиясини амалга оширмоқда”. Шу билан бирга, геосиёсий зиддиятлар ва маданий идентификация атрофидаги баҳслар кучайиб бораётган шароитда Ислом цивилизацияси маркази “цивилизациявий меросни замонавий “юмшоқ куч” воситасига айлантирмоқда”.

“The Wall Street Journal” марказнинг “бой тарихий меросни бирлаштириш” вазифасини бажараётганига урғу беради. **“China Daily”** эса марказни “Ўзбекистоннинг муҳим маданий-илмий лойиҳаларидан бири”, деб таърифлаб, унинг Ўзбекистон ва Хитой ўртасидаги маданий-гуманитар ҳамкорликни мустаҳкамлашдаги ўрнига эътибор қаратган. **“The Korea Times”** мажмуа “ислом цивилизациясининг инсонпарвар ва маърифий моҳиятини акс эттириши” ҳамда “маданий мулоқот ва илмий ҳамкорлик учун замонавий майдон” эканини қайд этган.

“Euronews” марказни илмий тадқиқотлар, таълим ва замонавий кўргазма амалиётларини бирлаштирган “янги мерос ва тадқиқотлар хаби” сифатида таърифлайди. Испаниянинг **“ABC”** нашри эса “Ўзбекистон Буюк ипак йўли меросини қайта тикламоқда”, дея лойиҳанинг аҳамиятини минтақанинг тарихий цивилизациявий алмашинув маркази сифатидаги ўрни билан боғлайди.

Венгриянинг **“Hello Magyar”** нашрида таъкидланишича, “мажмуа архитектураси нафақат улканлиги, балки замонавий шаҳарсозлик ва экологик барқарорлик стандартларига тўлиқ мослиги билан ҳам кишини ҳайратлантиради”. Туркиянинг **“Yeni Konya”** нашри марказни “сўнгги асрдаги энг муҳим тарихий, маданий ва бадиий ютуқлардан бири сифатида баҳолаш мумкин бўлган улкан ва салобатли мажмуа”, деб атаган.

Озарбайжоннинг **“Caliber.az”** нашрида қайд этилишича, “Гиннеснинг рекордлар китоби”га номзод” сифатида қайд этилгани Ислом цивилизацияси марказининг кўлами ва ноёблигини яна бир бор тасдиқлайди.

Ислом цивилизацияси маркази шунчаки янги музей эмас, балки кенгроқ маънода — мамлакатлар ўз меросини қайта кашф этаётган ва уни дунёга тушунарли қилиб тақдим қилаётган тарихнинг бир қисмига айланмоқда. Бугун марказ келувчилар учун очиқ. Экспертлар унинг маданий туризмни ривожлантиришдаги улкан салоҳиятини ҳам таъкидламоқда. Янги мажмуа Ўзбекистонни ноёб тарихий ва интеллектуал меросга эга манзил сифатида янада жозибадор қилади. Бироқ жаҳон ОАВ эътиборидан келиб чиқиб айтиш мумкинки, унинг аҳамияти туризм доирасидан анча кенг ва кўламлидир.

caliber

Кандидат в Книгу рекордов Гиннесса открылся Центр исламской цивилизации в Узбекистане

МАЖМУА ЗИЁРАТИНИНГ ТАРТИБ-ҚОИДАЛАРИ

Билиб қўйган яхши

Марказ кенг жамоатчилик учун очилди ва доимий равишда ташриф буюриш мумкин. Иш вақти ташриф буюрувчиларга қулай қилиб белгиланган: соат 09:00 дан 22:00 гача, дам олиш кунларисиз. Бу эса, айниқса, оила билан ишдан кейин ташриф буюриш учун яхши имконият. Бундай амалиёт Ўзбекистон музейлари учун илк бор жорий этилмоқда.

ҚОНУНЧИЛИККА МУВОФИҚ МАЖМУАГА КИРИШДА ҚУЙИДАГИ ТОИФАЛАР УЧУН ИМТИЁЗЛАР МАВЖУД:

— I ва II гуруҳ ногиронлари;
— ногирон болалар ва уларнинг ҳамроҳлари;
— Меҳрибонлик уйлари тарбияланувчилари;
— Иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари.

Экскурсиялар ўзбек, рус ва инглиз тилларида ўтказилади.

Марказда робот-гидлар, кўп тилли аудиогидлар ва виртуал саёҳат форматлари каби қўшимча хизматлар ҳам жорий этилмоқда.

ШУНИНГДЕК, ИЖТИМОИЙ ДАСТУРЛАР ИШЛАБ ЧИҚИЛМОҚДА:

— мактаб ўқувчилари ва талабалар учун имтиёзли ташрифлар;
— ижтимоий ҳимояга муҳтож гуруҳлар учун текин дастурлар.

ҚОИДАЛАР

Ташрифчилар:
— жамоат тартибига риоя қилиши;
— экспонатларга эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлиши;
— диний ҳудудларда кийиниш қоидаларига амал қилиши шарт.

ТАҚИҚЛАНАДИ:

— экспонатларга рухсатсиз тегиш;
— флеш билан суратга олиш;
— рухсатсиз экскурсия ўтказиш;
— рухсатсиз тижорат фаолияти.

ҚОИДАЛАР БИЛАН ҚАЕРДА ТАНИШИШ МУМКИН?

— Марказнинг расмий сайтида;
— онлайн платформаларда;
— кассалар ва кириш жойида.

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

yuz.uznews yuz_official yuz.uz_news yuz.uz_news

Янги босқичда аёллар ва болаларни ҳимоя қилиш тизими нафақат қонунчиликни мустаҳкамлашга, балки ижтимоий, психологик ва молиявий қўллаб-қувватлашни янада такомиллаштиришга қаратилган.

КЎЗГУ

Давлат халқ учун

Нуқтаи назар

Ўзбекистон Конституциясида: “Ҳар ким бевосита ўзи ва бошқалар билан биргаликда давлат органларига ҳамда ташкилотларига, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига, мансабдор шахсларга ёки халқ вакилларига аризалар, таклифлар ва шикоятлар билан мурожаат қилиш ҳуқуқига эга. Аризалар, таклифлар ва шикоятлар қонунда белгиланган тартибда ва муддатларда кўриб чиқилиши шарт”, деб белгилаб қўйилган.

ТИЗИМЛИ ТАҲЛИЛ, САМАРАЛИ ЕЧИМ

МУРОЖААТЛАР БИЛАН ИШЛАШ ТАКОМИЛЛАШМОҚДА

Абдуманноб РАҲИМОВ,
Конституциявий суд судьяси,
юридик фанлар доктори

Демак, мурожаатлар фуқароларнинг шунчаки сиёсий ҳуқуқи эмас. Ҳар бир мурожаат ортида инсон тақдири турибди.

Кўпчилигимизнинг ушбу конституциявий нормадан хабаримиз бор. Лекин Президентимиз яқинда бўлиб ўтган йиғилишда таъкидлаганидек, биз кейинги пайтда одамлар билан мулоқот қилишни унутиб қўйдик. Уларнинг ичига кириб, очиқ ва самимий гаплашиш, дардини эшитиш фаолиятимизда, афсуски, охирги ўринга тушиб қолди.

Сўнгги йилларда, аниқроғи, янги Ўзбекистонни барпо этиш сиёсати илгари сурилган илк даврда халқ билан мулоқот инсон манфаатларини ҳар томонлама таъминлашнинг бош мезони этиб белгиланган эди.

Мамлакатимиз етакчисининг халқ билан мулоқот сиёсатини давлат даражасига олиб чиқиши шунчаки мавсумий тадбир эмас, бунинг муҳим ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий сабаби бор эди. Эсингизда бўлса, бундан 10 йил муқаддам, 2016 йил сентябрда интернет тармоғида Бош вазирнинг электрон қабулхонаси ташкил этилганди. Ушбу қабулхонага қисқа даврда аҳолидан 218 мингдан ортиқ мурожаат келиб тушгани ва улардан 59 фоизига ижобий ечим топилиб, яна 41 фоизи ўрганилиши, ўша вақтлардаги ислоҳотларга қарамай, бир қанча жиддий муаммолар борлигидан далолат эди. Президентимиз Ўзбекистон Конституциясининг 24 йиллиги муносабати билан сўзлаган маърузасида таъкидлаганидек, бу мурожаатлар таҳлилидан кўп нарса аён бўлди. Таъбир жоиз бўлса, улар ҳаётимиздаги мавжуд ўткир муаммоларни очиб берди.

Халқ давлат идораларига эмас, давлат идоралари халққа хизмат қилиши керак деган машҳур ибора айнан ўша вақтда илгари сурилгани ҳам бежиз эмас. Йиллар давомида тўпланиб қолган ва ечимини кутаётган масалаларга жиддий эътибор қаратиш учун 2017 йил юртимизда “Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили” деб эълон қилинди. Бундан мақсад давлат идораларининг фуқаролар билан ўзаро муносабатларида ёндашувни тубдан қайта қуриш, аҳоли билан доимий мулоқотда бўлиш, уларни қийнаётган муаммоларни ҳал қилишнинг янги механизм ва самарали усулларини жорий этиш эди.

2017 йилдан буён барча даражадаги ҳокимлар, прокуратура ва ички ишлар органлари раҳбарларининг аҳоли олдида ҳисобот бериш тизими жорий этилгани давлат ҳокимиятининг бирдан-бир манбаи халқ деган конституциявий нормани амалиётга жорий қилиш йўлидаги улкан қадам бўлди. Албатта, бунда мамлакатимиз етакчисининг қатъий сиёсати ва халқни рози қилиш йўлидаги шахсий ташаббуси муҳим аҳамият касб этди.

Ўтган йилларда халқ билан мулоқот тизими мунтазам такомиллашиб борди. Унинг юртимиз ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий ҳаётида тутган ўрнига алоҳида эътибор берилди. Президентнинг Виртуал қабулхонаси ва Халқ қабулхоналари муаммоларни бевосита ҳал этишда аҳолига самарали хизмат кўрсатди. Айнан ушбу тизим орқали жойларда сайёр учрашув ва қабуллар ташкил этилиб, узоқ жойларда ҳам одамларни бевосита мутасадди раҳбарлар томонидан қабул қилиш амалиёти йўлга қўйилди.

Маълумотларга кўра, 2025 йилда Президент Виртуал қабулхонасига 1 миллион 216 минг мурожаат келиб тушган ва уларнинг 579 мингтаси ижобий ҳал қилинган. Бу жойларда муаммолар ўз ечимини кутиб турганидан далолат, албатта. Айнан шунинг учун жорий йил 13 март куни давлатимиз раҳбари раислигида аҳоли мурожаатлари билан ишлаш тизимини янги даражага кўтариш ва жамоатчилик фикрини чуқур таҳлил қилиш масалалари юзасидан видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

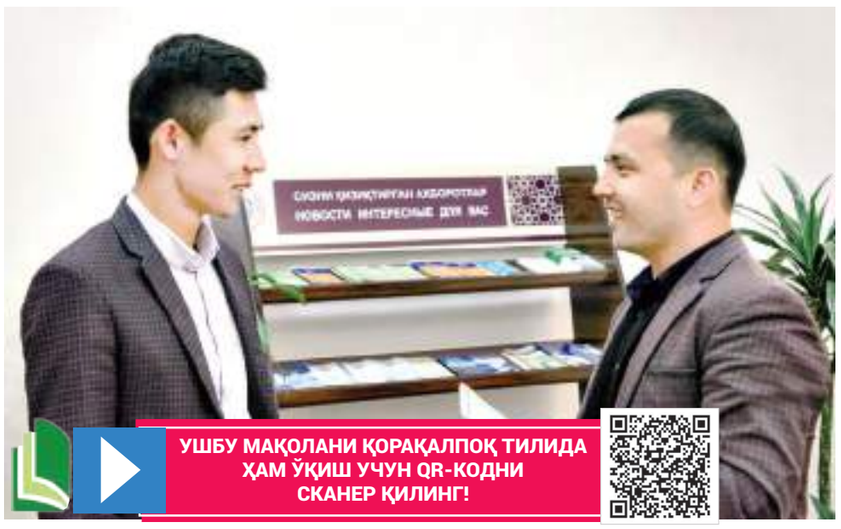
Йиғилишда ўтган йилларда халқ билан самарали мулоқот тизими яратилгани ва келгусида давлат ҳамда жамият ҳаётининг барча соҳаларида кечаётган кенг кўламли янгиланишлар жараёнида аҳоли мурожаатлари билан ишлаш тизимини янада такомиллаштириш зарурлиги таъкидланди.

Давлатимиз раҳбари халқ билан мулоқот маданиятини изчил юксалтириш, фуқароларни эшитиш, фикр-мулоҳазаларини инобатга олган ҳолда қарор қабул қилиш давлат идоралари фаолиятида бош мезон бўлиши шартлигини қайд этди. Шунингдек, аҳолидан келиб тушаётган мурожаатларга нафақат тезкор жавоб бериш, балки уларни тизимли таҳлил қилиб, ижтимоий тадқиқот натижалари билан солиштириш орқали тегишли ечимларни таклиф қилиш зарурлигини билдирди.

Юқоридагилардан чиқадиган хулоса шуки, “Ҳар бир инсон ва хонадон муаммосини билиб, вақтида кўмак беришим керак” деган шиор ҳар бир туман, шаҳар, вилоят ҳокими, вазир, унинг ҳудудий ташкилот раҳбарларининг бош қоидаси бўлиши зарур. Бундан 10 йил муқаддам бошланган халқ билан мулоқот шунчаки мавсумий тадбир эмас, балки халқни рози қилиш йўлидаги давлат сиёсатининг устувор йўналишидир.

Халқ билан мулоқотнинг янги тартибига кўра, энди Халқ қабулхоналари фақат аризаларни қабул қилиш ва уларни тегишли тартибда масъулларга юбориш билан чекланмайди. Мавжуд муаммоларни таҳлил этиб, уларнинг келиб чиқиш сабабларини аниқлайди ва тегишли идоралар билан биргаликда ҳуқуқий ечимини топишга оид амалий таклифларни беради. Энг муҳими, мурожаатлар билан ишлашда маҳалла тизимининг масъулияти янада оширилади.

Ҳар бир мурожаат ортида инсон тақдири турган экан, демак, мурожаатга муносабат инсон тақдирига муносабатдир. Мурожаатларга бефарқлик эса сиёсатимизга хиёнат деб қабул қилинмоғи керак!

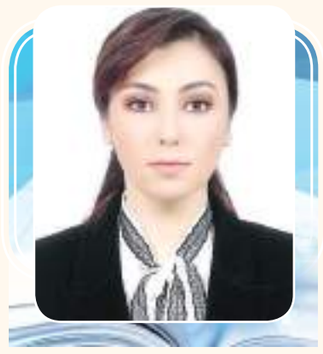

УШБУ МАҚОЛАНИ ҚОРАҚАЛПОҚ ТИЛИДА ҲАМ ЎҚИШ УЧУН QR-КОДНИ СКАНЕР ҚИЛИНГ!

ЮКСАК БАШАРИЙ ҒОЯ ЙЎЛИДАГИ ЯНА БИР МУҲИМ ҚАДАМ

Кейинги йилларда юртимизда аёллар ва болаларни ҳимоя қилиш тизими сезиларли даражада ривожланди. Бу жараённинг асосий мақсади оилавий зўравонлик, камситиш, меҳнат ва ижтимоий ҳуқуқлар бузилишининг олдини олиш, шунингдек, аёллар ва болаларнинг ҳуқуқий, ижтимоий ҳимоясини мустаҳкамлашдан иборат. Янги босқичда тизим самарадорлигини ошириш учун қонунчилик, ижтимоий дастурлар ва профилактика механизмлари интеграция қилинмоқда.

Дилфуза АБДУЛЛАЕВА,
юридик фанлар бўйича фалсафа доктори, доцент

Хусусан, жорий йил 3 март куни давлатимиз раҳбарининг “Аёллар ва болалар ҳуқуқларининг ҳимоясини кучайтириш ҳамда уларга нисбатан тазйиқ ва зўравонлик ҳолатларининг олдини олиш бўйича қўшимча ташкилий-ҳуқуқий чоралар тўғрисида”ги фармони қабул қилинди. Мазкур фармоннинг асосий мақсади аёллар ва болаларга нисбатан содир этиладиган тазйиқ ва зўравонлик ҳолатларини камайтириш, уларнинг ҳуқуқий ҳимоясини кучайтириш ҳамда ижтимоий-тарбиявий ва ташкилий механизмларни такомиллаштиришдир. Ушбу ҳужжат инсон ҳуқуқлари ва гендер тенглик соҳасида миллий қонунчиликни ривожлантириш ҳамда профилактика тизимини кучайтиришни назарда тутади. Шунингдек, халқаро стандартларга, жумладан, БМТнинг аёллар ва болалар ҳуқуқлари тўғрисидаги конвенциялари билан уйғунлаштирилган.

Бундан ташқари, ҳуқуқий механизмларни кучайтириш орқали аёллар ва болаларга нисбатан зўравонлик учун жазо чораларини кучайтириш ва уларни самарали қўллаш, маҳаллий ҳокимият органлари ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар фаолиятида аниқ стандартларни жорий қилиш чора-тадбирлари белгиланди. Жиноят ва ҳуқуқбузарликлар ҳолатларини тизимли таҳлил қилиш ва мониторинг тизимини яратиш кўзда тутилмоқда. Ташкилий ҳамда профилактик чоралар орқали профилактика инспекторлари ва ижтимоий хизматлар фаолиятини кенгайтириш, маҳаллаларда, таълим муассасаларида ижтимоий-маърифий тадбирлар ўтказиш ҳамда зўравонлик қурбонларига психологик, ҳуқуқий ва ижтимоий ёрдам кўрсатиш тизимини такомиллаштириш шулар жумласидан.

Шу билан бирга, маҳаллалар, жамоатчиликни жалб қилган ҳолда ҳар бир маҳалла ва мактабда жамоатчилик кузатув гуруҳларини шакллантириш, жамоатчилик, оммавий ахборот воситалари орқали маърифий-ҳушёрлик кампаниялари ўтказиш ҳамда волонтёр ва ННТлар иштирокида жамиятда зўравонликка қарши маданиятни ривожлантириш масаласи кун тартибидан ўрин олган.

Эндиликда аёллар ва болаларга нисбатан тазйиқ ва зўравонлик ҳолатларига қарши курашишнинг аниқ механизмлари, амалий чоралари белгиланди. Жумладан, 2026 йил 1 апрелдан бошлаб ҳимоя ордери берилган жабрланувчи хотин-қизларнинг алоқа воситаларига, яъни телефон, планшет ва бошқа қурилмаларига Ижтимоий ҳимоя миллий агентлигининг тазйиқ ва зўравонлик ҳолатлари тўғрисида зудлик билан хабар бериш имконини берувчи (“SOS” чақирув) “my.ihma.uz” мобил иловаси уларнинг розилиги билан ўрнатилади.

Фармоннинг ижтимоий аҳамиятли жиҳатларидан бири ҳомиладор талаба-қизлар ва ёш оналар учун таълимни давом эттириш имкониятлари кенгайтирилишидир. Энди курсдан қолган талабаларга ўқишни тиклаш имкони берилади, масофавий таълим шакли кенгайтирилади ҳамда академик таътил даврида ҳам ўқишни онлайн давом эттиришга шароит яратилади. Бу эса аёл-қизларимизнинг таълим олиш ва касб эгаллаш ҳуқуқи устувор эканини англатади.

Янги босқичда аёллар ва болаларни ҳимоя қилиш тизими нафақат қонунчиликни мустаҳкамлашга, балки ижтимоий, психологик ва молиявий қўллаб-қувватлашни янада такомиллаштиришга қаратилган. Бу, ўз навбатида, жамиятда гендер тенгликни таъминлаш, оилавий зўравонлик ва камситиш ҳолатларини камайтиришга хизмат қилиши шубҳасиз. Шунингдек, ушбу янги тизим профилактик ёндашув, замонавий мониторинг ва самарали ёрдам механизмлари орқали халқаро стандартларга мослашиш, шунинг воситасида “инсон қадри учун” деган юксак башарий ғоя йўлидаги яна бир муҳим қадам бўлди.

Камолот пиллапояси

ЁШЛАР САЛОҲИЯТИНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ — ДОЛЗАРБ МАСАЛА

Бугунги кунда мамлакатимизда ёшлар учун кенг шароитлар яратиш, уларнинг билим ва салоҳиятини рўёбга чиқариш давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бирига айланган. Таълим олиш, касб эгаллаш ва ўз ғояларини амалга ошириш учун яратилган имкониятлар инсон қадрини юксалтиришга хизмат қилмоқда.

Бундай ёндашув жамиятнинг ички ресурсларини сафарбар этиб, инновацион фикр ва ташаббусларни рағбатлантирмоқда, иқтисодий фаолликни янги босқичга олиб чиқмоқда.

Шу мақсадда ёшлар билан тизимли ишлаш ва уларни тадбиркорликка жалб этиш бўйича амалий механизмлар изчил кенгайтирилмоқда. Молиявий кўмак, тажриба алмашиш ва стартапларни қўллаб-қувватлаш дастурлари орқали ёшлар мустақил иқтисодий субъект сифатида шаклланмоқда.

Ўтган йили ҳам ёшлар бандлигини таъминлаш ва тадбиркорлик салоҳиятини ривожлантириш бўйича муҳим ишлар қилинди. Жумладан, банклар ва **Ёшлар ишлари агентлиги** орқали 400 миллион АҚШ долларидан ортиқ маблағ йўналтирилди. **“Ёшлар бизнеси”** ва **“Келажакка қадам”** дастурлари доирасидаги чора-тадбирлар ҳам самарасини кўрсатди. Бу дастурлар ҳисобига **15 минг ёш тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўйди,** шу орқали **50 мингга яқин янги иш ўрни яратилди.** Бу кўрсаткич ёшлар бандлигини таъминлаш, мамлакат иқтисодиётини ривожлантириш ва аҳоли фаровонлигини оширишда муҳим аҳамият касб этди.

Жорий йил февраль ойида давлатимиз раҳбарининг ёшлар билан мулоқотида уларнинг ташаббусларини қўллаб-қувватлашга қаратилган қўшимча имкониятлар ҳақида ҳам сўз борди. Ёшлар тадбиркорлигини ривожлантириш учун қўшимча 200 миллион доллар ажратилиши белгиланди. Шу асосда молиялаштириш ҳажми оширилиб, ўзини ўзи банд қилган фуқаролар учун кредит миқдори 100 миллион сўмдан 300 миллион сўмгача етказилди.

Шунингдек, инновацион стартап лойиҳаларга 100 минг долларгача инвестиция киритишга рухсат берилади. Бу янги ғояларни қўллаб-қувватлаш ва рақобатбардош бизнес муҳитини шакллантиришга хизмат қилмоқда.

> **КАМИДА 5 НАФАР БИТИРУВЧИНИ ИШ БИЛАН ТАЪМИНЛАГАН ТАДБИРКОРЛАРГА ЯНАДА КАТТАРОҚ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ЧОРАЛАРИ КЎЗДА ТУТИЛГАН БЎЛИБ, УЛАРГА 10 МИЛЛИАРД СЎМГАЧА КРЕДИТ АЖРАТИЛИШИ БЕЛГИЛАНГАН. БУ ЁШЛАРНИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛЛИККА ЖАЛБ ЭТИШДА МУҲИМ АҲАМИЯТ КАСБ ЭТАДИ.**

Сервис ва умумий овқатланиш соҳасида катта тажрибага эга, мингдан ортиқ иш ўрни яратган маҳаллий брендлар билан ҳамкорлик қилиш имкониятлари кенгаймоқда. Энди франшиза асосида ўз бизнесини йўлга қўйишни истаган ёшлар учун махсус, қулай ва манфаатли молиялаштириш пакетлари жорий этилади. Бу ёшларга тайёр бизнес моделлар асосида фаолият юритиш, бошқарув ва маркетинг кўникмаларини амалда ўзлаштириш имконини беради.

Жорий йилдан бошлаб “Келажак тадбиркори” дастури доирасида ёшлар тадбиркорлигини қўллаб-қувватлашга қаратилган янги механизмлар жорий этилмоқда. Мазкур дастур орқали ёшларнинг бизнес ташаббусларини рағбатлантириш, уларни молиявий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш ҳамда янги иш ўринларини яратишга алоҳида эътибор қаратилган.

Дастурга мувофиқ, ёш тадбиркорларга 7 йил муддатгача бўлган давр учун йиллик 15 фоиз ставкада имтиёзли кредитлар ажратиш йўлга қўйилади. Бу ёшларнинг ўз бизнес ғояларини амалга оширишида муҳим молиявий таянч бўлади.

Хусусан, ўзини ўзи банд қилган ёшлар учун гаров талаб этилмасдан 20 миллион сўмгача маблағ ажратиш назарда тутилган. Тадбиркорлик кўникмаларига эга бўлиб, янги бизнес бошлаётган ёшлар эса 300 миллион сўмгача имтиёзли кредитлардан фойдаланиш имкониятига эга бўлади. Шунингдек, фаолиятини кенгайтиришни режалаштираётган тадбиркорларга 2 миллиард сўмгача молиявий ресурслар ажратилади.

Бундан ташқари, камида 5 нафар битирувчини иш билан таъминлаган тадбиркорларга янада каттароқ қўллаб-қувватлаш чоралари кўзда тутилган бўлиб, уларга 10 миллиард сўмгача кредит ажратилиши белгиланган. Бу ёшларни иқтисодий фаолликка жалб этишда муҳим аҳамият касб этади.

Банк тизими ҳам ушбу жараёнда фаол иштирок этмоқда. Хусусан, “Ўзсаноатқурилишбанк” томонидан “Ёшлар бизнесда” кредит маҳсулоти орқали тадбиркорлик ташаббуслари молиявий жиҳатдан таъминланмоқда.

Лойиҳалар Ёшлар тадбиркорлигини ривожлантириш давлат мақсадли жамғармаси, Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси ҳамда Европа тикланиш ва тараққиёт банки маблағлари ҳисобидан молиялаштирилмоқда. Ушбу ҳамкорлик молиявий ресурслар билан бирга замонавий билим ва тажрибани ҳам жалб этишга хизмат қилмоқда.

Кредит шартлари тадбиркорликни барқарор ривожлантиришга қаратилган бўлиб, 28 миллиард сўмгача маблағ, 84 ойгача муддат ва 24 ойлик имтиёзли давр белгиланган. Бу лойиҳаларни босқичма-босқич ривожлантириш имконини беради.

Гулистон шаҳрида ёш тадбиркор Бекзод Раҳмонқулов томонидан хусусий мактаб ва мактабгача таълим муассасаси ташкил этилгани юқоридаги сўзларга амалий мисолдир.

— Устозим билан ҳамкорликда хусусий таълим муассасаси очдик. Лойиҳа учун банкдан 4 миллиард сўм кредит олдик, — дейди тадбиркор. — Мактабимиз 800 ўқувчига мўлжалланган бўлиб, ҳозирда 600 дан зиёд бола таҳсил олмоқда. Ўқув жараёни Президент мактаблари ва халқаро олимпиадалар талаблари асосида ташкил этилган. 2025 йилда Президент мактабига қабул қилинган 27 ўқувчининг 24 нафари муассасамиз битирувчиси ҳисобланади. Шунингдек, “American Kindergarten” номли боғчамизда таълим муҳити тўлиқ инглиз тилида йўлга қўйилган бўлиб, тарбиячилар халқаро сертификатларга эга мутахассислардан иборат.

Молиявий ресурслардан самарали фойдаланиш мақсадида кредит фоиз ставкалари ҳам мувозанатли белгиланган: давлат жамғармаси маблағлари ҳисобидан йиллик 18 фоиз, халқаро молия институтлари маблағлари ҳисобидан эса 23,5 фоиз.

Ёшлар тадбиркорлигини қўллаб-қувватлашга қаратилган мазкур тизимли чора-тадбирлар мамлакатимиз иқтисодиётини ривожлантириш, янги иш ўринларини яратиш ва аҳоли фаровонлигини оширишда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Сардор ТОЛЛИБОЕВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

27 март – Халқаро театр куни

27 март — дунё мамлакатлари театр санъати ходимлари ўз касб байрамини нишонлайдиган сана. 1961 йили ЮНЕСКО ҳузуридаги Халқаро театр институти IX конгрессида таъсис этилган байрам нафақат саҳна усталари, балки томошабинлар, театршунослар, драматурглар ва барча санъат ихлосмандлари учун қувончли кундир.

ЯНГИЛАНАЁТГАН МАДАНИЙ ҲОДИСА

Шаҳрибону ИМОМОВА,
“Гулистон” ва “Театр” журналлари бирлашган таҳририяти бош муҳаррири, “Шуҳрат” медали соҳиби

Театр инсоният цивилизацияси билан тенгдош санъат тури сифатида азалдан инсон руҳияти, орзу-интилишлари, дард-ташвишлари ва юксак ғояларини ифода этиб келган. Саҳна — ҳаёт. Унда инсон тақдири, жамият муаммолари, эзгулик ва ёвузлик ўртасидаги азалий кураш, муҳаббат ва вафо, садоқат ва адолат каби умуминсоний қадриятлар акс этади. Тобора глобаллашиб бораётган дунёда театр нафақат маданий ҳодиса, балки ҳар қандай миллат маънавий иммунитетини мустаҳкамловчи омилга ҳам айланиб улгурди. Мамлакатимизда миллий қадриятлар, анъана ва урф-одатларни асраб-авайлаш, тарихий хотирани тиклаш ва ёш авлод қалбида ватанпарварлик туйғусини шакллантиришда театр санъати ходимлари бошқа соҳа вакиллари билан доимо ёнма-ён. Бошқача айтганда, театр санъатининг янгиланаётган маданий ҳодиса сифатида халқимиз ҳаёти, турмуш тарзидаги мавқеи, аҳамияти ортиб бормоқда.

— Сўнгги йилларда театр соҳаси ҳам жадал ривожланишда, — дейди Маданият вазирлигининг Театр, цирк санъати ва кинематография соҳаси фаолиятини мувофиқлаштириш бўлими бош мутахассиси Турсуной Файзуллаева. — Театрлар моддий-техник базаси мустаҳкамланиб, ҳар бир ижодий жамоанинг унумли ижод қилиши учун шароит яратилмоқда.

Президентимизнинг 2024 йил 22 ноябрдаги “Театрларнинг жамият маданий ҳаётидаги аҳамиятини ошириш ва улар фаолиятини янада қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори эса соҳада янги босқични бошлаб берди. Қарорда ўзбек театр санъати ижодий жараёнини ислоҳ қилишдан тортиб, моддий-техник база, кадрлар сиёсатини янги босқичга олиб чиқиш, халқаро ҳамкорлик доирасини янада кенгайтириш масалаларигача қамраб олинган. Ушбу ҳужжат ижросини таъминлаш бўйича “тармоқ йўл харитаси” ишлаб чиқилиб, ижрога йўналтирилди. Қарор ижроси юзасидан Вазирлар Маҳкамасининг тўртта қарори қабул қилинди. Ҳар бир қарорнинг туб негизида театр ва театр-студияларни моддий-маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, ходимлар меҳнатини рағбатлантириш вазифалари белгиланган. Драматурглар учун Маҳмудхўжа Беҳбудий, ёш режиссёрлар учун Ўзбекистон халқ артисти ва санъат арбоби Баҳодир Йўлдошев номидаги мукофотлар таъсис этилиши ижод аҳли учун кутилмаган воқеа бўлди.

Мамлакатимизда 41 та давлат театри мавжуд. Аҳоли сони 38 миллионга етган юртимиз учун бу камлик қилиши инобатга олиниб, охирги йилларда 4 та янги театр ташкил этилди, 3 та театр учун замонавий бино қурилиб, фойдаланишга топширилди. 2030 йилга қадар барча театр биноларини босқичма-босқич реконструкция қилиш режалаштирилган.

Давлат театрларининг транспорт воситаси билан таъминланиши, хорижга кўпроқ гастроль уюштириши, молиявий эркинлик берилиши уларни изланишга, янги-янги спектакллар яратишга ундамоқда.

Театрда репертуарни бойитиш ва янгилаб туриш ҳамиша биринчи талаб ҳисобланади. 2025 йилда театрларимизда 173 та янги спектакль саҳналаштирилди. Уларнинг 13 таси тарихий мавзуда, 75 таси миллий ва замонавий, 85 таси эса жаҳон драматургиясининг сара намуналаридир. Миллий қаҳрамонлар, алломалар ва саркардалар образини яратишга алоҳида эътибор қаратиляпти. 2025-2030 йиллар учун буюк тарихий шахсларнинг ибратли ҳаёти, ижоди, болалиги ва ёшлигини ифодаловчи саҳна асарлари режа-жадвали тасдиқланиб, Абу Али ибн Сино, Алишер Навоий, Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг балалик ва ўсмирлик даври гавдалантирилган спектаклларни яратиш мўлжалланган. Шунингдек, “Инсон қадри учун” ғояси асосида вазирлик ва идоралар билан ҳамкорликда таъсирчан, долзарб саҳна асарларини яратиш мақсад қилинган.

Вазирлик тизимидаги давлат театрлари томонидан жорий йил давомида 160 та янги асарни саҳналаштириш белгиланган. Бу билан театр нафақат маданий, балки маърифий вазифани ҳам адо этиши табиий. Ўзбек Миллий академик драма театри режиссёри Асқар Холмўминов саҳналаштирган “Адолат фасли”, Муқимий номидаги ўзбек давлат академик мусиқали театрида Достон Ҳақбердиев саҳналаштирган “Қайнона”, Ўзбекистон давлат драма театрида Олимжон Салимов саҳнага олиб чиққан “Ромео ва Жульетта”, Қашқадарё вилояти мусиқали драма театрида туркиялик К.Эрдиликара томонидан қўйилган “Тентакнинг ёзмалари”, Каттақўрғон шаҳри драма театрида Достон Ҳақбердиев саҳналаштирган “Бибихоним” спектакллари томошабинлар олқиши ва эътирофига сазовор бўлди.

Сўнгги йилларда давлат буюртмаси билан Ўзбекистон давлат драма театрида “Ишлагандай бўлайлик”, Андижон вилояти мусиқали драма театрида “Мирзо Улуғбек”, Наманган вилояти мусиқали драма театрида “Усмон Носир”, Фарғона вилояти мусиқали драма театрида “Шоҳ Эдип”, Самарқанд вилояти мусиқали драма театрида “Лайли ва Мажнун” спектакллари саҳналаштирилди. Улардаги янгича ижодий ёндашув саҳна асарлари савияси тобора ошаётганини кўрсатади.

Пойтахтимизда катта тарихий йўлни босиб ўтган, ўз мавқеи ва аудиториясини топиб олган ижодий жамоалар қаторида Муқимий номидаги Ўзбекистон давлат академик мусиқали театри ҳам бор.

“Театримиз репертуарини бойитиш, замон талаблари асосида янгилашга алоҳида эътибор қаратилмоқда, — дейди театр бош режиссёри Достон Ҳақбердиев. — Давлат мусиқали театрининг чиройли биноси ҳаммага таниш. Бу ерга ҳар куни театр шинавандалари келиб, ўз маданий эҳтиёжини қондириб кетади. Репертуарни бойитиш учун ижодий жамоа доимий изланишда. 2025 йил жамоамиз учун сермаҳсул ва мазмунли бўлди, бир қатор янги саҳна асарлари намойиш этилди. Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти битирувчи талабалари билан ҳамкорликда Туроб Тўла қаламига мансуб “Нодирабегим” асарини саҳналаштирдик. Шунингдек, Ҳамзанинг “Майсаранинг иши” асари мотиви бўйича “Майсара” мусиқали комедияси ҳамда драматург Ҳайитмат Расул қаламига мансуб “Куёвнинг омонати” асари репертуаримиздан ўрин эгаллади.

Гастроль сафарларимиз доираси анча кенгайди. Маданият вазирлиги ҳамда “Ватандошлар” жамоат фонди ташаббуси билан амалга оширилган “Саҳналар дўстлиги” лойиҳаси доирасида Қирғизистон, Қозоғистон ва Тожикистонга ижодий сафар уюштирилди. Қозоғистоннинг Оқтов шаҳрида ўтказилган ТУРКСОЙ III халқаро театр фестивалида жамоамизнинг “Қобил ила Ҳобил” спектакли “Энг яхши мусиқали драма спектакли” номинациясида ғолиб топилиши бизга катта рағбат бағишлади.

Шунингдек, “Инсон қадри учун” эзгу ғояси асосида Маданият ва Спорт вазирликлари билан ҳамкорликда Диёра Келдиёровнинг ҳаёт йўли, фаолияти ҳақида спектакль саҳналаштирдик”.

Театр санъати аҳолининг маданий эҳтиёжини қондириши керак. Агар спектакль ҳақиқатан ҳам таъсирли ва долзарб мавзуда бўлса, театр зали томошабинга тўлади. Ўтган йили давлат театрлари томонидан 3,8 миллион томошабин қамраб олинган бўлса, 2030 йилга қадар бу кўрсаткични 15 миллионга етказиш режалаштирилмоқда. Шунингдек, 200 дан ортиқ янги спектаклни саҳналаштириш, 125 та давлат театрининг халқаро фестиваль ва гастролларда иштирокини таъминлаш, хусусий сектор улушини 30 фоизгача ошириш, цирк томошалари сонини 440 тага етказиш мақсад қилинган.

Янгича ислоҳотлар даврида халқаро ҳамкорлик фаол ривожланмоқда. Юртимиз театрлари ижодкорлари бир-биридан қизиқарли асарларни дунё саҳналарида намойиш этиб, фахрли ўринларни эгаллаб келмоқда. Ана шундай жамоалардан бири Алишер Навоий номидаги ўзбек давлат академик катта театридир.

— Театримиз ижодий жамоаси ҳар йили камида тўртта миллий, жаҳон классик опера ва балет асарини саҳналаштириш учун давлат буюртмасини олади. “Алишер Навоий” ва “Бал Маскарад”, “Евгений Онегин”, “Шоир қалби” опералари ҳамда “Жалолиддин Мангуберди” “Оққуш кўли” балет спектакллари давлат буюртмаси асосида саҳналаштирилди, — дейди театр режиссёри, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Ҳайдарали Қосимов. — Театрларга давлат буюртмаси ажратилиши санъат аҳлининг ҳам ижодий, ҳам моддий томондан қўллаб-қувватланишидан далолат. Бизга хорижий театрлар тажрибасини ўрганиш анъанаси кириб келди. Туркия, Озарбайжон, Грузия, Британия, Франция, Италия, Россия, Португалия, Беларусь театри ижодкорлари билан ҳамкорлик ўрнатилиб, тажрибали режиссёр ва рассомлар томонидан турли спектакларни саҳналаштириш жараёни давом этмоқда.

Шу ўринда давлат театрларида саҳналаштирилаётган спектаклларда қандай ғоя устуворлик қилаётгани ҳақида икки оғиз тўхталиб ўтсак. Мамлакатимизда ислоҳотлар кўлами кенг, қайси соҳани қараманг, янгиланиш нафаси, дунё давлатлари тажрибаси шитоб билан кириб келаётганини кўрамиз. Демак, худди шу нафас, айнан шу руҳ саҳнага кўчиши керак. Театр — замон кўзгуси. Саҳнада роль ўйнаётган актёр, яъни қаҳрамон жамиятнинг аъзоси, сизу бизга ҳамнафас ва елкадош инсонлардир. Шу боис, замондошларимиз ҳаёти саҳнада намоён бўлиши керак. Халқаро театр куни муносабати билан ҳар йили 21-27 март кунлари давлат театрларида “Театр томошалари ҳафталиги”, “Очиқ эшиклар куни” ўтказилади. Бу ижодий жамоаларни халққа яқинлаштиради, улар аудиториясини кенгайтиради, янги ижодий марраларга ундайди.

ТАРБИЯГА ТАЪСИР ҚИЛУВЧИ КУЧ

Республикамиз бўйлаб “Турон” ўқувчилар театр жамоалари танлови бўлиб ўтмоқда

Театр — жамият ўз қолини, тутумини, қувончию оғриғини, кеча ва эртасини кўрадиган ойна. Саҳнадаги ҳар бир образ, монологу диалоглар аслида томошабин ичидаги саволларга жавоб, ижтимоий-руҳий тугун, чигалларга ечим бўлади. Шу боис, театр ҳеч замон шунчаки кўнгилхушлик воситаси бўлмаган. Зеро, у ҳамиша фикр уйғотган, савол ташлаган, жавоб берган.

Азиза ИМОМХЎЖАЕВА,
Ихтисослаштирилган таълим муассасалари агентлиги маънавий-ахлоқий, тарбиявий ишлар ва болалар соғломлаштириш оромгоҳи билан ишлаш бўлим бошлиғи

Унча олис бўлмаган ўтмишимизда буни тушунган, англаган зиёли аждодларимиз — жадид боболаримиз эди. Улар саҳна кучли восита, жамият эҳтиёжи эканини тушунган ҳолда театр яратишга интилган. Абдулла Авлоний, Маҳмудхўжа Беҳбудий, Чўлпон, Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий каби маърифатпарварлар миллатни уйғотишдек эзгу мақсад йўлида пьесалар ёзди, театр жамоалари тузди, спектакллар қўйди. Улар саҳнага оддий асар олиб чиқмаган, билъакс, жамиятдаги иллатларга усталик билан кўзгу тутган: қолоқликни, жаҳолатни, муаммоларни образга айлантириб, одамларнинг ўзига кўрсатган. Театрнинг асл моҳияти, вазифаси ҳам шунда, аслида.

Қадим Рим, Юнон маданиятида ҳам, Шарқнинг узоқ тарихида ҳам саҳна томошалари, асарлар асосидаги спектакллар бор эди. Саҳнадаги асар орқали замона камчиликлари кўрсатилган, ҳажвга олинган, трагедиялару комедиялар намойиш қилинган, ҳатто ахборот олиш ва дунёдан хабардор бўлиш воситаси ҳам бўлган.

Бугунги миллий театрчилигимизнинг тарихий асосларига назар солсак, 1911 йилдан Туркистон ҳудудида драматик асарлар саҳналаштирила бошлаганидан бохабар бўламиз. Орадан кўп ўтмай, Маҳмудхўжа Беҳбудийнинг машҳур “Падаркуш” пьесаси саҳнага чиқди ва қисқа вақт ичида кенг муҳокамалар уйғотди. Асарда кўтарилган масала оила, тарбия, жамият, таълим ва масъулият ҳақидаги қарашларни ўртага ташлади.

1914 йилда Тошкентда “Турон” театр труппаси тузилди. Абдулла Авлоний бошчилигида шаклланган бу жамоа саҳнани жамиятни тарбиялайдиган фикр маскани сифатида кўрган. “Падаркуш”, “Бахтсиз куёв”, “Адвокатлик осонми?” каби асарлар саҳнада қўйилар экан, улар орқали томошабинга ибрат кўрсатиш, муаммо ҳақида ўйлантириш асосий вазифа бўлган. Жадид театри асарларида жамиятдаги реал вазиятлар акс эттирилган.

Жадидларимиз нияти ҳам мана шу маърифат ўчоғидан самарали фойдаланиш, миллатни юксалтиришда саҳнани шуур ва тафаккурга таъсир қиладиган кучга айлантириш эди.

Маърифатпарвар боболаримиз бошлаб берган саҳна анъанаси бугун янги шаклда давом этаётир. Театр астасекин таълим тизимининг бир қисмига айланяпти. Бунинг ортида эса, шубҳасиз, аниқ ёндашув ва мақсад бор.

2024 йил 1 апрелдаги давлатимиз раҳбарининг “Ихтисослаштирилган мактаблар тармоғини кенгайтириш ва уларнинг фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармони билан ихтисослаштирилган таълим муассасалари ўқувчиларининг билими, тафаккури, диди ва дунёқарашини ривожлантиришга қаратилган янги механизмлар белгиланган эди. Шу жараёнда театр алоҳида восита сифатида эътироф этилди. Ўқувчиларда эстетик қарашни шакллантириш, ижтимоий-ҳиссий кўникмаларни ривожлантириш, тарихий образлар орқали фикрлашни ўргатиш — буларнинг барчаси саҳна орқали берилиши мумкин бўлган энг самарали усуллар сифатида кўриляпти.

Шу асосда йўлга қўйилган “Турон” ўқувчилар театр жамоалари танлови айни ёндашувнинг амалий ифодасига айланди. Маҳмудхўжа Беҳбудийнинг танлов шиори бўлган “Театр — ибратхонадир” деган сўзлари ҳам бу ташаббусдан кўзланган мақсадни ёрқин ифодалайди.

Танлов қисқа вақт ичида кенг кўлам олди. 2026 йил февраль ойида ўтказилган ҳудудий босқичларда Ихтисослаштирилган таълим муассасалари агентлиги тизимидаги 225 та Президент, ижод, спорт ва ихтисослаштирилган мактаблар ва мактаб-интернатларнинг театр жамоалари иштирок этди. Бу дегани, 2250 ўқувчи саҳнага чиқиб, образ яратди, матн билан ишлади, томошабин олдида истеъдодини кўрсатди, фикрини ифода қилди. Ҳар бир жамоа 15 дақиқали саҳна кўриниши орқали адабий асарни жонлантирди, уни ўз талқинида томошабинга етказди.

“Турон” танловининг асосий қиймати саҳнадаги жараёнда, у орқали шаклланаётган умумий муҳитда кўринади. Ҳудудий босқичларда ўқувчилар ўзбек адабиётининг турли асарларини саҳналаштирди. Бунда улар асар матнини жўнгина ёд олиш билан кифояланмай, уни тушуниш, талқин қилиш ва образга айлантиришга интилди.

Саҳнада ҳар бир деталь, ҳаракат, имо маъно беради. Шу сабаб спектакль тайёрлаш мобайнида ўқувчи муайян асар билан чуқурроқ ишлайди, воқеани ичидан тушунишга мажбур бўлади. Бу эса оддий ўқишдан фарқли ўлароқ, фаол фикрлашга олиб келади. Ҳар бир спектакль камида ўн нафар ўқувчининг биргаликдаги меҳнатини талаб қилади. Ролларни тақсимлаш, саҳна декорацияларини топиш, яхлитлаш — ҳаммаси ўзаро ҳамжиҳатлик ва масъулиятни тақозо этади. Жараён эса ўқувчининг ижтимоий кўникмаларини ҳам ривожлантиради. Мана шундай кичик, аммо тарбиявий, таълимий жиҳатлар ҳам ўсиб келаётган авлод учун жуда муҳим.

Театр бугун ҳам ёшлар тарбиясида самарали воситалардан бири сифатида ўз аҳамиятини йўқотгани йўқ ва албатта, “Турон” ўқувчилар театр жамоалари танлови ҳам шу йўлда хизмат қилиши шубҳасиз.

ГАЗЕТАДАГИ МАТЕРИАЛЛАРНИ ЛОТИН ЁЗУВИГА АСОСЛАНГАН ЎЗБЕК АЛИФБОСИДА ЎҚИШ УЧУН МАЗКУР QR-КОДНИ СКАНЕР ҚИЛИНГ.

“Янги Ўзбекистон” ва “Правда Востока” газеталари таҳририяти” ДМ

МУАССИС:
Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Салим ДОНИЁРОВ

Таҳририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.
Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.
Газета таҳририят компьютер марказида саҳифаланди.
Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига “ШАРҚ” НМАК масъул.
Босмахона телефони: (71) 233-11-07.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган.
Нашр индекси — 236. **Буюртма** Г-346.
31346 нусхада босилди.
Ҳажми — 4 табоқ. Офсет усулида босилган. **Қоғоз бичими** А2.
Баҳоси келишилган нархда.

“ШАРҚ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Юнус Бўронов
Мусаҳҳиҳ: Акбар Қаршиев
Дизайнер: Хуршид Абдуллаев

Манзилимиз:
100060, Тошкент шаҳри,
Шаҳрисабз кўчаси, 85-уй

ЎзА якуни — 02:15 Топширилди — 02:40

Қабулхона: (71) 233-56-33 Девонхона ва эълонлар: (71) 233-70-98 E-mail: info@yuz.uz Веб-сайт: www.yuz.uz: (71) 233-47-05